

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

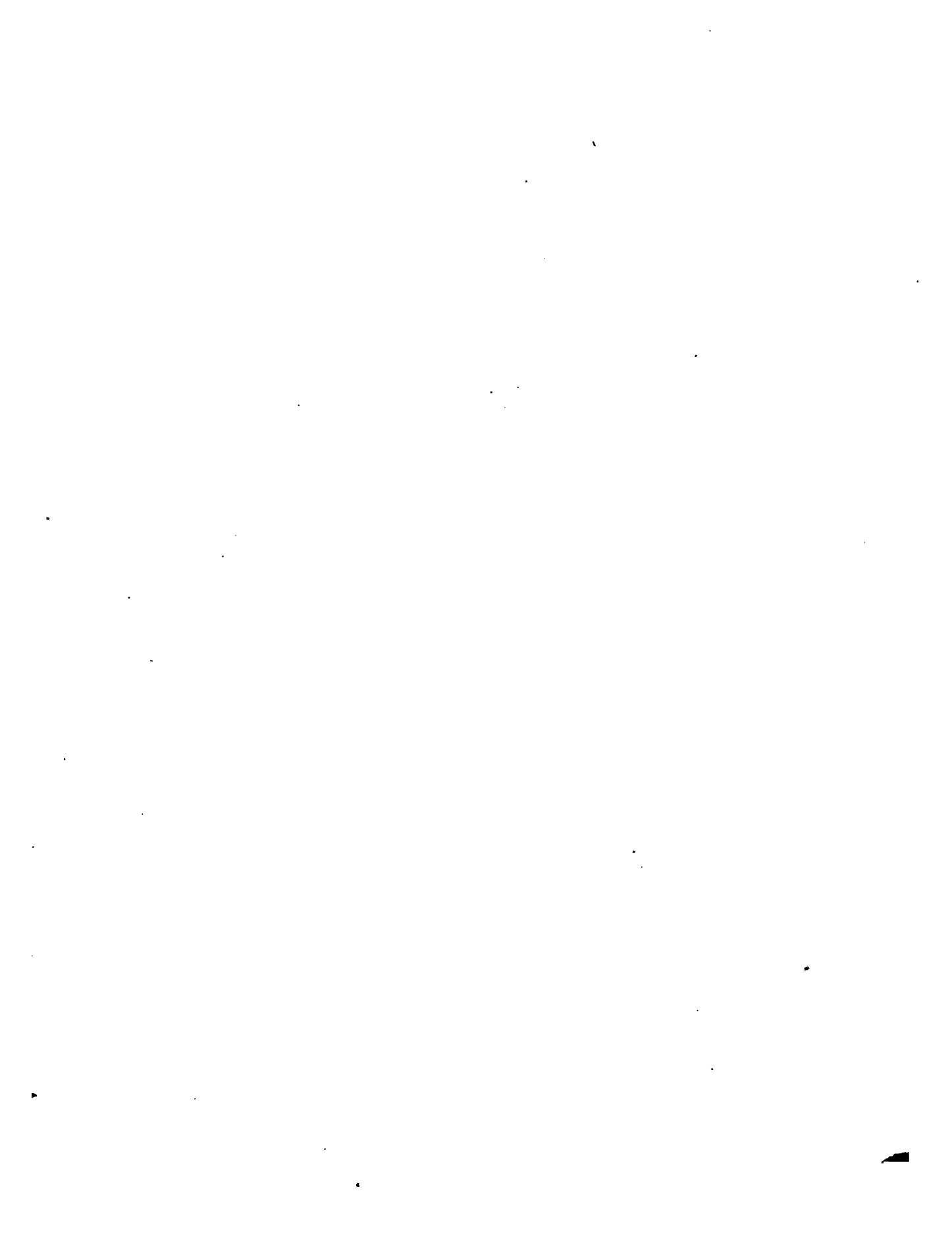
About Google Book Search

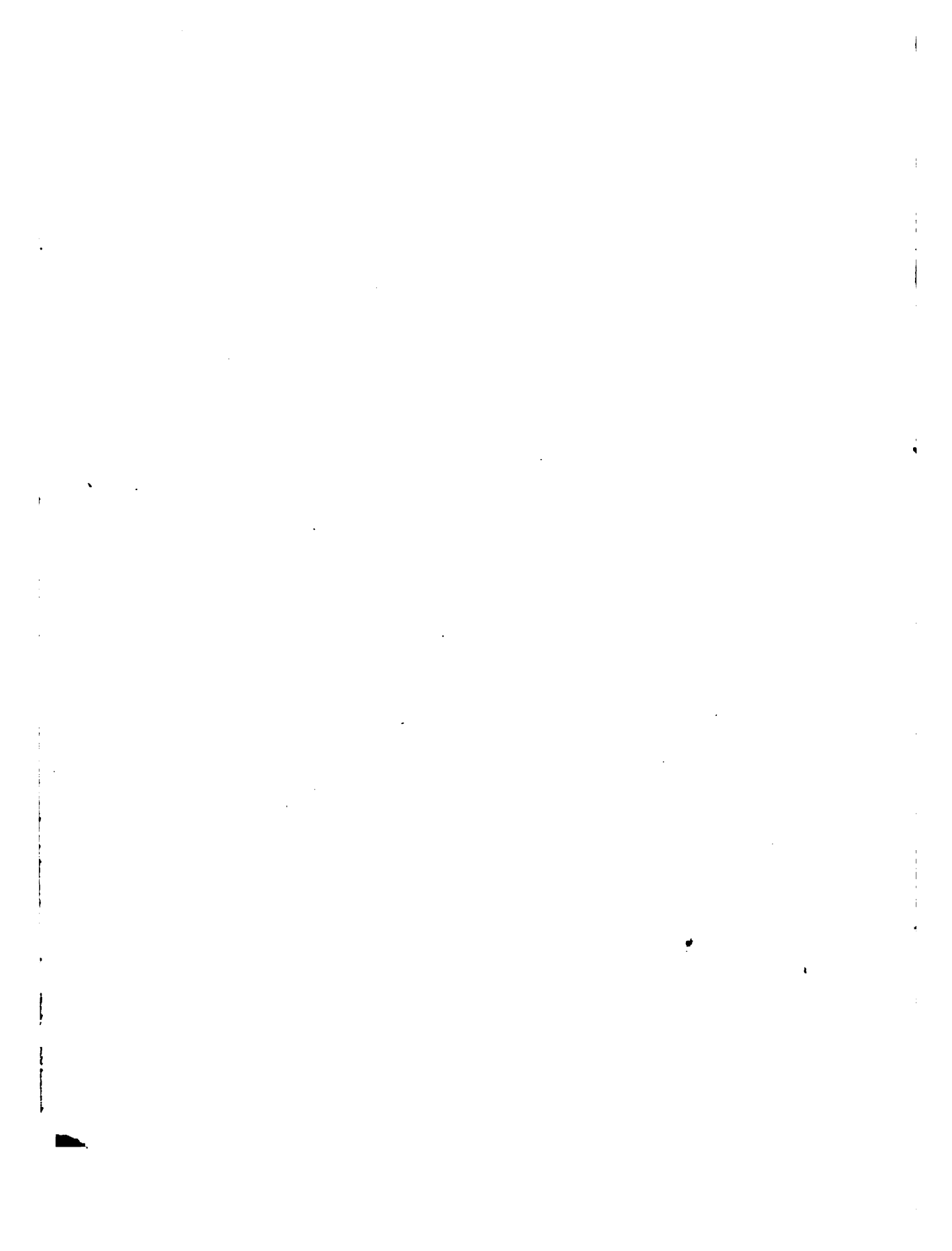
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

S. C. 14^b

✓

D E
ANTIQUITATE ET AFFINITATE
LINGUÆ
ZENDICÆ, SAMSCRAMICÆ,
ET
GERMANICÆ
DISSERTATIO

AUCTORE.

P. PAULINO A S. BARTHOLOMEO

*CARMELITA DISCALCEATO, LINGUAR. ORIENTALIUM
PROFESSORE, MISSIONUM ASIATICARUM SYNDICO,
ACADEMIÆ VOLSCORUM VELITERNÆ, ET REGIÆ
NEAPOLITANÆ SOCIO.*

ANNO MDCCXCVIII.

EMINENT.^{MO} AC REVER.^{MO} PRINCIPI
S T E P H A N O B O R G I A
SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIAE PRESBYTERO
C A R D I N A L I
TITULI S. CLEMENTIS
S. CONGREGAT. AB INDICE ET DE PROPAGANDA
FIDE PRÆFECTO

B. PELLINI A S. BARTHOLOMÆO, CARMELITA DISCALCEATUS
FELICITATEM.

Jus & fas est, DOCTISSIME CARDINALIS,
tenne hoc opusculum nomini Tuo inscribi:
ita enimvero fiet, ut superioris anni vi-
tium expurgetur. Sub Typographi prelo de-
a ij fuda

sudabat mense Martio Dictionarium Brahma-
nicum Amarasinha, dum Tu violenta furea-
tium Gallorum manu cum aliis Tuis Em.^m
Collegis primum Romæ in aedes Puellarum,
quas Conversas vocant, deinde Centumcellas in
angustum Fratrum Prædicatorum cœnobium
perductus fuisti (*). Vidi tunc, & admi-
ratus sum TUUM in arumnis invictum ani-
mi robur, in amicos non interruptam bene-
volentiam, in asserenda veritate constan-
tiam, in literatos viros semper sibi con-
stans studium & curam. Ut hæc tam præ-
clara virtutis TUÆ decora aliquo documento
patefacerem, adivi gallici exercitus ducem,
tunc Urbis Præfectum, & ab eo supplex pe-
titi, ut illud peregrinæ eruditionis monumen-
tum, Amarasinham dico, TIBI consecrare
liceret. Sed proh dolor! homo prædæ inten-
tus, & humanitatis expers truci facie ite-
rum iterumque acriter obstitit, & jam in-

cas-

(*) Acta hæc sunt die 8. & 10. mensis Martii anni 1798.
Vide SS. D. N. PII PAPÆ VI. ad Galliarum Ecclesias
Rescripta, Editio novissima collecta & aucta ab H. E.
Haler, anno Æ. V. 1799. pag. 308.

cassum recidentibus meis votis liber meus sine TUI nominis ornamento in lucem prodit. Accipe nunc igitur illius in vicem hoc opusculum, quod TIBI tam singulari jure & merito devinxisti: Tu enim exoticarum linguarum studiosus Fautor, Tu Indicorum monumentorum primus in Italia Assertor, Tu omnis politioris literaturæ integerrimus Judex, & optimus es Patronus. Nec TUA ab Urbe peregrinatio, nec TUA ab insigni Museo Tuo Veliterno disjunctio, neque præsens ab Urbe & Patria TUA exilium efficere potuit, ut honestissimis his studiis, & doctis occupationibus nuntium & vale dares. Nemo jam mihi Bembo, nemo Sadoletos, Thomasios, aut Bellarminos obtrudat. Sui seculi sint illi decora: Tu nostri amor, decus, & ornamentum. Quis enim TE non amet, quicumque amat politiores literas? Quis ea non admiretur, quæ Tu ipse scripsisti, aut per alios Tuo ære, TUA cura & præsidio elucubratus es? Quis non videat nostri seculi ornamenta, quod Tu novis & fere ex omnibus orbis partibus accitis monumentis ornasti, illustrasti, distinxisti? Age igitur DOCTISSIME CARDINALIS, & pro Tuo

*insigni exoticarum literarum studio. Et amo-
re hoc meum opusculum complectere; Et ut
soles, Tuo præsidio, TUA benevolentia, Tuo
favore me prosequere, ac vale.*

Dabam Patavii Nonis Junii M.DCC.IC.

§. I.

PERSIDIS BREVIS DESCRIPTIO.

DE veteri Persidis lingua acturi æquum esse censemus, nostram dissertationem a Persidis descriptione ordiri. Hoc enim fiet modo, ut Lector & ea, quæ infra de Samiscrdamica, & Zendica lingua sumus dicturi, facilius intelligat, & affinitatem harum linguarum penitus inspiciat. Cingitur Persis ad ortum India seu regno *Sindhuistan*, provincia *Kaboul*, *Transoxiana* & *Khovdrezum*; ad occasum habet Tuscticum imperium & *Syriam*, ad septentrionem *Russiam*, *Circassiam*, & majorem *Tatariam*, ad meridiem Desertum *Nedjed* (1). Hos limites Persidi assignat *Abdoul-Kerym*, auctor a D. Gladwin Anglo, & Langlesio laudatus, qui Persidis provincias iustraverat. Addi possunt Du Chardin, Niebuhr, Golius in notis ad *Alfraganum*, Bernardus de Jenisch in insigni opere inscripto: *Historia priorum regum Persarum post firmatum in regno Islamismum*; & novissima relatio Episcopi *Isfahanensis* D. *Cornalii* a S. *Joseph* Carmelitz *Discalceati* anno 1772. S. Congregationi de Prop. Fide porrecta (2). Dividit *Abdoul-Kerym* Persidem

(1) Voyage de l'Inde à la Mekke, par *Abdoul-Kerym*, favori de *Tahmas Kouly-Khan*; par L. Langlès, à Paris 1797. pag. 26.

(2) Dividit ille Persidem in provinciam, cujus caput est urbs *Isfahan*, & *Kerym-Khan*, post *Tahmas Kouly-Khani* facta obsessam; ea est *Irak* & *Adjemi*. Secunda *Susiana*, cujus caput *Susester*, fortassis vetus *Astueri Susa*. Tertia *Farfishan*, cujus princeps urbs est *Sciras*, seu ut Galli scribunt *Chyras*. Non procul ab hac urbe hodie videntur rudera antiquæ *Persepolis*. Quarta est *Ghilan*, quæ desinit ad mare Caspium, hodie mare *Mizendran* vel mare *Abgoun*, aut *Kherz* ab incolis dictum. Accedunt provincie *Tabristan*, *Aderbedjan*, *Kirman*, *Louistan*, quæ ultima in Itinerario *Abdoul-Kerymi* haud recensetur: Hæ omnes provincie anno 1772. uni *Kerym-Khano* subiectæ erant. *Achmed Shah*, ex profapia *Afghanorum* oriundus, dominatur provincie *Landahar*, & fortissimo municipio *Kabul*.

* VIII *

dem in septem provincias, quarum prima est *Korasan*, id est, vetus *Parthia*, *Aria*, *Margiana*, & *Bactriana*. In hac urbes sunt *Hérat*, *Mosched*, *Mérú schajdjan*, *Mérú er-roud*, *Sabkwar* & *Nishapur*, *Aster-abad*, *Qudjun*, *Abjurd*, *Béjsh*, *Tun*, *Djam*, *Lunguer*. Secunda provincia est *Irak-Adjemi*, pars antiquæ *Assyria*, *Media* & *Parthia*, montibus insignis, ex quibus post diluvium genus humanum in campum *Sennar* descendisse prodidit *Berosus* apud Fl. Josephum *Antiq. Jud. lib. 1. cap. 4.*, Jonathan Chaldaeus *paraplastes* & *Onkelos*; cum multis aliis non ignobilibus Scriptoribus hujus nostri seculi. In hac provincia excellunt urbes *Isfahan*, *Kerman*, *Kaschan*, *Kom*, *Hémadan*, *Kermanschaban*, *Kazwin*, *Thebran*, *Ramyn*, *Yezd*. Tertia provincia est *Fars*, seu antiqua *Parthia*, in qua *Schyras*, *Djerbam*, *Bender-Abasy*. Quarta *Aderbedjan* seu *Azerbedjan*, veteris *Assyria* pars, fortassis *Megorum*, *Brahmanorum* & *Samanorum* patria & origo, nam prima divinitus adoratrix fuit, eamque Brahmanes hodie odium habent, atque incolas *Asuras*, id est, demones, & malos genios appellant, fortassis ideo, quod in adoptandis deorum simulacris tardior fuit, & ab eorum cultu populum removerit, quem tamen Brahmanes in India susceperunt, & propagarunt (3). In hac provincia præcipue sunt urbes *Tebryz*, *Gondjeb*, *Qara-Bagh*, *Nekhdjevan*, *Trivan*, *Ardebjl*. Quinta *Schyrvan*, seu ut Galli scribunt, *Chyrvan*, pars borealis antiquæ *Media*, habet urbem *Shamakj*, quam veterem

Cy

Kabul, per quod ex *Perside* in *Sindhustan* aditus patet, per quem *Alexander M.*, *Timur*, & *Nádir-Shah* *Indiam* petierunt. Communicat enim hæc regio cum *Magni Mugalis* imperio jam everto, & *Afghana* natio, quæ a *Judeis* descendisse creditur, *Indis* proxima est. Tertium dominium est *Shahi-Rugh*, nepotis *Nádir-Shahi*, qui tenet provinciam *Khorasan*, quæ si *Golio* credimus, vetus est *Parthia*, *Aria*, *Margiana*, & *Bactriana*, in qua philosophos *Samanos* vixisse narrat *Clemens Alex. Strom. lib. 1. p. 359.* edit. Ven., & *Cyrillus lib. 4. contra Julianum*. Hic princeps regno ejectus ad *Tataros* profugit *Uzbekios*, Quartus *Persidis* princeps erat *Heraclius* religione *Græcus*, dominus *Georgia*, quæ prima fuit provincia, quæ *Persarum* imperium agnovit, ut se a servitute *Ottomanica* liberaret. Hæc provincia hodie *Moscovitis* servit.

(3) *Magos Persicos signa statuasque reprehendere, & eorum imprimis, qui matres esse deos ac feminas dicunt*, scripsit *Diogenes Laertius De vitis & moribus Philosophorum, lib. 1. p. 16.* edit. Lugd., & *Origenes lib. 7. contra Celsum, pag. 517.* edit. Paris. Diffonat *Brahmanorum* doctrina, quæ statuas & simulacra ab antiquissimis temporibus coluerunt, ut palam & aperte conjicitur ex idolis & simulacris vetustissimi templi insulæ *Elephanta*, *Salsette* seu *Shashatta*, & *Mavalpuram* in ora *Tschólamandala*.

* IX *

Cyropolis esse arbitratur Langlès. Sexta *Mazendran*, pars *Hyrkania* juxta d'Herbelot, excellit urbe *Sary*, *Asbref*, *Balferush*. Septima *Ghilan*, seu *Guilan* numerat urbem *Resht*, *Lahdjan*. Est autem *Ghilan* provincia sita ad mare Caspium, commercio holoserici dives, & ut *Golius* credit, patria veterum *Getorum*, seu *Getarum*, quorum meminit Ptolemæus & Strabo.

Ex hac Persidis descriptione jam patet, Indiam seu *Sindhustan* sitam esse ad ortum, veterem *Chaldaam* & *Babyloniam* ad Persidis occasum, & inter fluvium *Euphratem* seu *Forat*, ac *Tigrem* seu *Didjeleh* a Nord Ouest versus Sud Est protendi *Djarkikir*, seu *Mesopotamiam*, quam Veteres *Aram Naharajim*, & *Padan Aram*, id est, *Aram binorum fluviorum* nuncupabant. Græcis hæc provincia *Mesopotamia* & *Mediamna* audit, ut ex veteri Dionysii Periegetis interprete constat. Habet Persis ad meridiem desertum *Nedjed*, quod in Arabiam excurrit, montibus a Babylonia disjunctam, & ad septentrionem proxime *Assyriam*, ad mare Caspium antiquam *Mediam* & *Hyrkaniam*, paulo super Assyria *Armeniam*, & ad mare Caspium *Georgiam*; quæ, ut in superiori adnotatione diximus, hodiernæ *Persidis* provincia est. Quidquid ultra *Mediam* seu *Shyruan*, *Armeniamque* versus boream protenditur, hoc veteres *Scythiam* nuncupabat; unde mari Caspio *Sinus Scythicus*, & *Sinus Hyrcanus* nomen inhæsit; quod ex *Ortelio*, *Sansonio*, *Cellario*, aliisque veteribus Geographis patet.

Quod si vera est linguæ *Zendica* & *Samscrdamica* affinitas, est autem certissima, jam facile liquet, qua ratione hæc affinitas nata sit. Diximus *Sindhustan* ad ortum ipsius Persidis situm esse. *Abdoul-Kerym* hoc intervallum, quod inter Indiam & Persidem intercedit, satis dilucide describit. Statim ad territorium *Sindh* fluminis, quod olim Persidem ab India secernebat, multi sunt *Zimyndar*, id est, *agrorum possessores*, qui ab Indico monarcha hos agros in proprietatem receperant ea conditione, ut ex iis annum tributum pendant. Sequitur ultra versus Persidem urbs *Larkaneh* cum suis agris hodie incultis, in quibus adhuc aliqui Indi vagantur. Inde fit iter per incultam desertamque tellurem, quam *Descht-Beydaulet* nuncupant. *Descht* est corruptio vocabuli *Samscrdamici desham*, quod proprie territorium seu districtum significat: hic autem sumitur pro deserto seu territorio inculto, quod Persidem ab India separat. Sequitur eadem via, *Peschenk* dicta, castellum *Kandabar*, quod *Nadir-Schah* evertit, & loco illius municipium a nomine suo *Nadir-abad*, seu urbs *Nadir-schabi*, dictum, construxit. Extra *Kandabar* adest flumen *Andal*, quo tra-

b

jecto

jecto sequitur urbs *Ferah*, & deinde *Herat*, quam supra in recensione urbium provinciae Persidis *Khorasan* retulimus. Duæ itaque extra Indiam ducunt viæ: una, quam hic descripsimus, ex India in *Persidem*, cujus clavis est municipium *Kandabar*; altera ex India ad *Afghanos* in *Tatariam*, cujus clavis est Indica urbs *Kábul*, sita ad pedem *Sindhukoh*, seu ut Persæ scribunt, *Hindu-koh*, qui est *Caucasus* Indicus versus gr. lat. 34. & 36. m.; & gr. long. 4. & 42. m. O. a *Labor* urbe Indiæ. Hac ultima via Alexander M. India egressus est, ultimam enim hanc urbem *Kabul* in reditu Alexandri satis distincte nominavit Plutarchus in *Alexandro*. Primam illam confecit *Tabmas Kuli-Khan*, seu *Nadir-Schah*, cujus comes erat *Abdoul-Kerym*, ex quo hæc excerpimus. Tota hæc regio, quæ nunc Indiam a Perside separat, & quæ *Khorasani* nomine venit, olim artibus, scientiis, & eximüs ædificiis exulta, atque prædita fuit, nam hodieum in hac provincia multa visuntur ædificiorum rudera, quæ satis indicant, hæc loca olim & habitata, & cultissima fuisse. *Depuis Qandahár jusqu' a Hérat, les villes & les villages ne sont, pour la grande partie, que des monceaux de décombres; dans l'espace de six ou huit farsangs (de dix à douze lieues), vous en trouvez un ou deux en meilleur état que les autres.* Abdoul Kérym pag. 25. Meminerit Lector hanc provinciam *Khorasan*, veterem esse *Ariam*, *Margianam*, & *Bactrianam* secundum *Golum* in notis ad *Alfraganum* pag. 50. In hac *Bactriana* collocat Clemens Alex. *Strom. lib. 1.*, Cyrillus *lib. 4. cont. Julianum*, & Eusebius *Præp. Evang. lib. 6. pag. 275.* philosophos Indicos *Samaneos* & *Brahmanes*. *Apud Indos & Bactrianos*, inquit Eusebius, *multa sunt eorum millia, quos Brahmanas vocant; ii ab omni cade abstinere &c.* In *Aria* alios Indicos philosophos *Samaneos* dictos sistit Strabo *lib. 15.*, & Moses Choren. in *Geographia* pag. 365. *Adiit Democritus Babylonem, Persidem, Ægyptum, Magaram, & Sacerdotum se præbens discipulum. Zoroastrum autem (non Assyrium, ut vult Langlès) Magum Persam Pythagoras ostendit.* Clem. Alex. *Strom. lib. 1. pag. 357.* *Zoroastrum* hunc in *Bactriana* Persidis provincia collocat etiam Justinus *lib. 1. p. 2.*, ubi eum artes magicas invenisse, & mundi principia siderumque motus in *Bactriana* diligentissime spectasse scribit. Mille urbibus hanc provinciam præditam fuisse prodidit Plinius, qui pariter *Zoroastrum Persam* fuisse docet, atque *vicies centum millia versuum* ab eo condita fuisse refert *lib. 3. cap. 1.* Confer *Vie de Zoroastre, Zend-Avesta*, tom. II. pag. 52. edit. gall.

Hac igitur viâ, quam descripsimus, *Zendica & Samscrâ-*
mica

❁ XI ❁

mica linguæ affinitas nata est, quam Herodoti ævo jam existisse infra luculenter demonstrabimus. Summa inter Indicos Philosophos & Persicos Magos vicinitas & communicatio veteris Persidis & Indicæ sacrum idioma coalescere fecit, ita ut veteres *Zendici* libri in Perside lingua *Zendica*, quæ Samscrdamicæ filia est, *Indici* vero libri lingua *Samscrdamica* conscriberentur.

§. II.

LINGUÆ ZENDICÆ ET SAMSCRDAMICÆ NOTIO.

Linguæ gentium super omnium monumentorum ætatem affurgunt, & earum cognitio atque affinitas plurimum prodest ad gentium origines detegendas. Sed hujus cognitionis usus sobrius & moderatus esse debet, & solum tunc valet, cum ratio, auctoritas, & monumenta eidem adstipulantur. Quis nescit multa utilia protulisse Cluverium, Petavium, duos Scaligeros, Marshamum, Casaubonum, Vossium, Salmasium, Grotium, Pontanum, & alios? Sed hi viri linguarum cognitione, ratione, veterum auctoritate & monumentis decertabant. Quis vero ignorat fabulas Matthæi Prætorii, Van der Hardtii, Elingii, Erici, Neandri, Wakii, Goropii & Pezronii, qui linguarum cognitione miro modo abusi sunt, & absque ratione, auctoritate, ac monumentis sciolis fucum facere, & insanis opinionibus orbi illudere adlaborabant. Vide *Scheidii* præfationem ad J. G. *Eccardi* librum de *Origine Germanorum*, Goettingæ an. 1750. editum.

Linguæ Zendicæ cum Samscrdamica affinitas ratione, auctoritate, & ex utriusque idiomatis collatione elucescit, neque monumentis destituitur, si aliquid valent explicationes veterum inscriptionum Persicarum, quas protulit Sylvester de Sacy (4), in quibus plura nomina Zendica leguntur, quæ certam cum Samscrdamicis affinitatem habent. Hujus Zendicæ linguæ usum sub primis Persicæ monarchiæ regibus viguisse, atque in *Iran*, in *Aderbedjan*, ubi Brahmanes Indos & Persas Magos s. antecedenti olim con-

b 2

con-

(4) Sylvester de Sacy, *Mémoires sur diverses antiquités de la Perse, & sur les médailles des rois de la dynastie des Sassanides*, Paris 1793, in 4°.

* XII *

convenisse cōnectavimus, ceterasque ad mare *Caspium* sitas Per-
sidis provincias excurrere arbitratur Anquetil du Perron (5). Cum
hodierna lingua Georgiana Zendicum idioma aliquam affinitatem
habere, & nōminum declinationem eodem fere modo procedere,
idem prodidit auctor, locisque supra a nobis citatis unum utrius-
que linguæ nomen declinat, ut hoc exemplo id quod asseruerat,
facilius evincat.

Ut declinationum affinitas inter linguam Georgianam & Sam-
scrdamicam, si quæ est, elucescat, nomen unum *Georgianum*,
alterum *Samscrdamicum* declinabo. Primam declinationem erudi-
tus vir D. *Alter* mecum communicavit, alteram ex Grammatica
Samscrdamica, *Sidharibam* dicta, describo.

Georgiana.

Nom. Meppe, rex.
Gen. Meppesa, regis.
Dat. Meppesa, regi.
Acc. Meppe, regem.
Voc. Meppèo, o rex.
Abl. Meppesican, a rege.

Pluralis.

Nom. Meppeni, reges.
Gen. Meppita, regum.
Dat. Meppita, regibus.
Acc. Meppeni, reges.
Voc. Meppeno, o reges.
Abl. Meppitagan, a regibus.

Samscrdamica.

Nom. Ràgia seu ràdja, rex.
Voc. Hè ragien, o rex.
Acc. Ràgianam, regem.
Abl. 1. Ràgna seu radjna, per regem; cum rege,
a rege.
Dat. 1. *cui*. Ràgne seu ràdjne, regi.
Abl. 2. Radjna ex rege, præ rege.
Gen. & Dat. Ràdja, regis, regi.

Abl.

(5) *Zend-Avesta*, edit. Paris, tom. II. pag. 424. *Préface sur les vocabulaires des anciennes langues de la Perse*. Item, *Mém. de l'Acad. de belles lettres*, tom. XXXI. p. 339. 442.

* XIII *

Abl. 3. Ràdji seu ràgi, in rege.

Dualis.

Nom. Ràdjano, reges.

Voc. He Ràdjano, o reges.

Acc. Ràdjano, reges.

Abl. 1. Ràdjàbhyam, per reges, cum regibus, a regibus.

Dat. 1. Ràdjabhyam, regibus.

Abl. 2. Ràdjabhyam, ex regibus, præ regibus.

Gen. & Dat. Ràdjno, regum, regibus.

Abl. 3. Ràdjani, in regibus.

Pluralis.

Nom. Ràdjana, reges.

Voc. He Ràdjana, o reges.

Acc. Ràdjna, reges.

Abl. 1. Ràdjabhi, per reges, cum regibus, a regibus.

Dat. 1. Ràdjabhya, regibus.

Abl. 2. Ràdjabhya, ex regibus, præ regibus.

Gen. & Dat. Ràdjnam, regum, regibus.

Abl. 3. Ràdjafu, in regibus.

In hoc nomine nulla fere affinitas, in aliis genitivus & dativus cum genitivo & dativo Georgiano satis consentiunt.

Verum cui bono isthæc? An ignoravit Anquetil *Georgiam* olim Persidis provinciam fuisse ut hodie est? Quemadmodum enim Medi Persis imperarunt, ita teste Herodoto, etiam Persæ Mediæ dominati sunt (6). Lingua itaque Zendica in hodierno Georgiano sermone suæ Persicæ vetustatis indicia præ se ferre potest, sive Persidis sive Mediæ fuerit olim illa provincia, quam hodie *Georgiam* nuncupamus. At vero in ipsa Perside usus linguæ Zendicæ & Pehlvicæ jamdudum exolevit, & utraque in solis illis libris hodie exstat, qui vulgo *Zoroastro* adscribuntur. Hæc res non parum pugnat pro Zoroastri Persica origine, quam ei supra attribuimus: licet enim hodierni Zoroastri libri quales exstant, Persico illi *Zoroastro* adscribi non possint, at-

(6) Herodotus lib. 1. c. 150. Sublato *Astyage* Medorum rege ultimo a Mediis ad Persas post annos 317. dominatus transit incunte Olympiade 55., ut Antiquorum Scriptorum omnium consensus habet. Est is Periodi Jul. annus 4155., ante Christum 559. Persæ, ait Plato dialogo III. de Legibus, quando Cyri tempore servitutis libertatisque mediocritatem magis habebant, primum ipsi liberi fuerunt, deinde multos alios subjecerunt.

❁ XIV ❁

attamen Zendicæ, id est, veteris Persicæ, & Samserdanicæ seu Indicæ linguæ commixtionem, ac Magorum Brahmanorumque doctrinæ confusionem tam luculenter referunt, ut nonnisi Persicæ aut Indicæ origini adscribi possint. Rebus rite pensatis Zoroastri patria *Bactriana* esse videtur, quam eidem attribunt veteres scriptores a nobis jam supra laudati (7). Linguæ Zendicæ usui successit lingua *Parfi* dicta, quæ hodie utuntur *Parfi* Zoroastriæ religionis cultores, qui circa annum Christi 631. everso veteri Persidis imperio a Mahumedanis pulsati in Indiam delapsi sunt, ubi hodie degunt.

Non obstat affinitati harum duarum linguarum exigua illa discordia, qua fit, ut teste Anquetilio lingua Zendica a dextra ad sinistram, Brahmanica vero a sinistra ad dextram scribatur. Quis enim Anquetilio dixit, hunc morem etiam antiquitus obtinuisse? Quis non credat, linguam Zendicam more Arabum a dextra ad sinistram scribi cœpisse, quando ingruente Arabum turba Persis occupata, & vetus Zendica lingua ex Perside expulsa fuit? Duas certe linguas in vetustis Persidis monumentis detexit *Sylvester de Sacy*, unam quæ a dextra ad sinistram, altera vero quæ a sinistra ad dextram procedit. Perspecta Anquetilii sententia, opinionem Clari viri *Guillelmi Jones* inspiciamus.

Præclarus, sed audax iste scriptor tome II. *Disquisitionum Asiaticarum* Academiæ Calcutanz arbitratur, duas tantum antiquissimis illis temporibus in Perside linguas matres obtinuisse, nempe *Chaldaicam*, ex qua nata sit lingua *Pehlvi* seu *Pahlavi*, & *Samserdanicam*, ex qua orta sit lingua *Zendica*, lingua *Parfi*, & variaz dialecti Indicæ (8). Cum enim is accuratius linguam *Zend*, *Parfi*, *Pehlvi*, & *Samscrit* inter se contulisset, comperit idioma *Zendicum* & *Parficum* vocabulis *Samserdanicis* repletissimum esse, eaque vocabula non ad luxum, non ad artes, non ad exotica animalia signi-

(7) Zoroastrem seu Zerathusht *Bactrianum* fuisse prodidit etiam *Amian. Marcellinus lib. 23.* & *Agathias lib. 2. de Zoroastre* inquit: *Nam Persæ ipsi nostri temporis Hyfaspis (Gushasp) temporibus eum (Zoroastrem) floruisse tradunt.* Vide etiam *Clementem Alex. Strom. lib. 6. pag. 761. edit. Venetz.*

(8) Vide *Asiatick Researches*, tom. II. pag. 54. „ *From all these facts it is necessary consequence, that the oldest discoverable languages of Persia were Chaldaick and Samscrit; and that, when they had ceased to be vernacular, the Pahlavi and Zend were deduced from them respectively, and the Parfi either from the Zend, or immediately from the dialect of the Brahmans.* Confer etiam *J. Hill The sixth discourse on the Persians, pag. 43-55.*

gnificanda referri, sed elementorum, corporis partium, religiosi cultus, animi affectionum, aliarumque rerum naturalium nomina esse, quæ lingua *Zendica* ex idiomate *Samscrdamico* hausta & derivata in se complectatur. Et profecto ita est. Non ex longinquis regionibus tot & tanta *Samscrdamica* vocabula in sermonem *Zendicum* creperunt, sed ex medulla *Samscrdamicæ* linguæ, in qua radices fere omnium *Zendicorum* nominum, verborumque reperiuntur. Hæc itaque assertio destruit sententiam Anquetilii du Perron; nam hic linguam *Zendicam* matrem esse putat, atque ex ea idioma *Pehlvi* & *Parfi* deducit, Jones vero *Samscrdamicam* Brahmanum linguam, *Chaldaica* eorum, *Zendica* & *Persica* matricem esse docet, & *Pehlvicam* inter filias linguæ *Chaldaica* collocat. In hanc sententiam proclivis fuisse videtur vir haud mediocri eruditione & mentis acumine præditus D. Kleuker, qui dum Anquetilii du Perron & D. Guillelmi Jones discordes opiniones examinat & dilucidat, ipse progeniem *Zendicam* ex *Samscritis*, & originem linguæ *Pehlvice* ex *Chaldaica* satis aperte docere videtur (9). Pace horum virorum mihi dicere liceat, *Pehlvicam* linguam nec ex una *Zendica*, neque ex sola *Chaldaica* ortam esse, sed ex *Zendica* & *Chaldaica* coaluisse; cum vix unum nomen complectatur, cujus radix ex *Chaldaica* aut *Zendica* lingua derivari non possit. *Chaldea* ad occasum veteris *Persidis* sita erat. Quid mirum si ejus accolæ *Persæ* idioma aliquod usurparent, quod ex veteri lingua *Persica*, id est, *Zendica*, & *Chaldaica* coaluisset? Quocirca prior esse debuit lingua *Zendica* eorum *Persidis* incolarum, qui ad ortum habitabant, ubi haud obscure patria & natale solum linguæ *Samscrdamicæ* statui posset, quam illorum *Persarum*, qui *Chaldea* & *Babyloni* vicini erant, ubi certe omnium prima regnabat *Hebraica* lingua, & postea ejus filia *Chaldaica*. Confer Seldenum *De Diis Syris*, Prolog. cap. 2. p. 10. 24. edit. Lips. Lingua *Pehlvisa* ante Muhamedanorum invasionem sub *Sassanidis* ultimæ dynastiæ *Persicæ* regibus in veteri *Perside* adhuc vigeat; & quamvis nec *Zendica*, nec *Chaldaica* linguæ declinationes conjugationesque sequatur, propius tamen accedit ad idioma *Chaldaicum*, ut cuius, qui librum *Bun-debesch* diligenter inspexerit, patebit. At contra lingua *Zendica* multis vocalibus, &

signis

(9) Kleuker, *Abhandlungen über die Geschichte und Alterthümer* & II. Band, Riga 1799. pag. 100-112.

* XVI *

signis vocalium gaudet ut Samscrdamica, & quamvis illa nomina, more Samscrdamica non declinet, in verbis tamen Samscrdamicam terminationem adhuc retinet.

Lingua Samscrit seu Samscrdamica ea est, qua Brahmanes Indi. in liturgia, in orationibus & scientiis tradendis, ac sacrificiis, perficiendis hodie utuntur. Quapropter lingua Sapiensium dicitur, a lingua dos Sabios, ait P. I. E. Hanxleden in suo Dictionario Granthamico-Malabarico sub voce Samscrda. Habet hæc lingua quinquaginta duo elementa seu literas, quibus nomina scribit, totæ declinationes quot elementa, seu tot declinationum paradigma, quot sunt nominum terminationes; numerum singularem, dualem & pluralem; genus masculinum, femininum & neutrum; nomina adjectiva, possessiva, relativa, adverbia, interjectiones; non tamen præpositiones, quia hæc jam in ipsa casuum inflexione comprehenduntur. In verbis mira concinnitas. Conjugationes incipiunt a tertia persona, transeunt ad secundam, & demum ad primam singularis, dualis & pluralis numeri. Habet tempus præsens, præteritum, & futurum; modos indicativum, imperativum, optativum, conjunctivum, infinitivum, supina, gerundia, participia. Græcæ potius quam Latinæ linguæ indoli accedit: Locupletissima est nominum, non ita verborum; carminibus maxime idonea; suavis, vocalibus refertissima, sententiis etiam philosophicis breviter & nervose exprimendis peraccommoda.

Hujus linguæ Grammaticam ego edidi Romæ (10) anno 1790., primam autem sectionem Dictionarii Brahmanici, *Amarasinha* inscripti anno 1798. (11). De dialectis quæ ex lingua Samscrdamica descendunt, non pauca protuli in meo Itinerario ad Indos (12), quod in linguam Germanicam conversum, sed mutilum, sed depravatam etiam edidit J. Reinholdus Forster (13). Ex his itaque libris.

(10) *Sidharâbam, seu Grammatica Samscrdamica*, Romæ 1790. ex typographia S. Congr. de Prop. Fide.

(11) *Amarasinha, Sessio I. de Calo ex tribus ineditis codicibus Indicis manuscriptis*, Romæ apud Antonium Fulgonium.

(12) *Piaggio alle Indie Orientali, umiliato alla Santità di N. S. Papa Pio Sesto*, Roma 1796. cap. VI, part. II. pag. 258. *Lingue degl' Indiani*.

(13) *Des Fra Paulino da San Bartolomeo Reise nach Ostindien, aus dem Franzoesischen, mit Anmerkungen, von Johann Reinhold Forster*. Berlin 1798. En in ipsa fronte hujus libri insigne mendacium. *Autographum lingua Italica*, non autem *Gallica* est exaratum.

✿ XVII ✿

his Lectet uberioſerem notitiam hujus Samscrdamicæ linguæ haurire poterit, nec opus eſt; ut eadem inutiliter repetamus. Numerat hæc lingua in India decem dialectos; hodiecum vigentes, nempe *Malabaricam* a regno *Canara* uſque ad promontorium *Cumari*, quod alii falſo *Comorinum* ſcribunt, ſeſe extendentem. *Tamulicam*, quæ in regno *Marava*, in ora vulgo *Péſcaria* dicta, ad ortum promontorii *Cumari*, in regno *Funjaur*, *Maiſſur*, *Madure*, & *Concam* uſurpetur. Ea ipſa per totam *Tſcholemandala* regionem, quæ vulgo ora *Coremandel* nuacupatur, excurret. Quamvis hæc *Tamulica* lingua eaſdem radices habeat cum *Malabarica*, in idiomate nempe ſacro, quod *Samscrdamicum* eſt, fundatas, attamen diverſa eſt, ut v. g. Luſitana & Hiſpanica, quæ certe diverſæ linguæ ſunt, quamvis ab una matre latina deſcendant. Quocirca falſo *Ziegenbalgius* *Tamulicam* linguam cum *Malabarica* confundit, quæ certe litteris ſeu elementis, declinationibus nominum, verbis & pronuntiatione ab illa diſtincta eſt. Sequitur *Canarina*, *Marathica*, *Talenganica*, *Bengalina*, *Nagarica*, *Guzaratica*, *Mughulitana*, ſeu ea quæ ad urbem *Agram*, hodie *Acharabad* dictam, in uſu eſt. *Nepalenſis*, quæ in regno *Nepal* viget. Extra Indiam, in iſula *Sadica*, Indiſ *Sinhaladiſ*, nobis *Ceylon*, floret *Sinhalea*, pariter *Samscrdamica* dialectus, de qua confer *Relandi* diſſertationem *de linguis inſularum quarundam Orientalium*, part. III. ſ. III. *de lingua Singalæ*; ubi etiam hujus linguæ alphabetum exhibet, quod apprime cum alphabeto *Granthamico* ſeu *Samscrdamico* convenit. Lingua *Peguana Pali* dicta, qua *Talapini* *Peguani* in ſacris utuntur, pariter *Samscrdamicam* originem agnoſcit. De ea videtiſ *Alphabetum Barmanorum Peguenſium*, Romæ 1787. editum, pag. 14., ubi palam & aperte aſſeritur, idioma ſacrum *Peguenſium* ex iſula *Candi*, id eſt, *Ceylon* a *Brahmane Boudagôſa* (ſcribe *Budhagôſami*) ad *Peguanas* oras invecum fuiſſe. Addere liceat, multa *Samscrdamica* vocabula jam antiquitus in iſulam *Sumatra* irrepiſſe, quod luculenter demonſtrari poſſet ex codice *Batavico* manuſcripto, cujus poſſeſſor eſt *D. G. Binz* bibliopola (14). In eo regis *Minangkabo* titulus hiſ verbis exprimitur: *Sonrouaſſa door lang Dipertuang*, *Siri Sultan*, *Indraſa Radja Schah*. Res certa & explorata eſt, in hoc titulo vocabula *Samscrdamica* cum *Perſicis* permixta eſſe, nam

6

So-

(14) *Beſchreibung Van Sumatras weſt Kijf met een Korſe Verdeeling Van het Eyland Sumatra*, Cod. mſſ. in fol. *Vindobonæ*.

✿ XVIII ✿

Soruba, a quo *Saurauſſa* promanavit, vox eſt Samſcrdamica, ut *Sbri*, *Indra*, *Radja*, Prima & ultima *regem* ſignificat, *Sbri* autem beatum, celebrem, potentem; *Indra* nomen eſt Indici del *Indra* ſeu *Devendra*. *Sultan* & *Schah* Perſica ſunt, reliqua mihi incerta. Innumera ſunt alia hujus inſulæ fontium, fluminum, urbium, & regum Samſcrdamica nomina, quæ linguæ imperitus ſcriptor profert, & quæ certiores nos reddunt, ante Arabum invaſionem in inſulam *Sumatra* aliquam linguæ Samſcrdamicæ dialectum ibi vîgiſſe, cujus *lâ-lava* cenſeri debent illa Indica vocabula; quæ hic ſcriptor, & alia quæ D. *Marsden* profert in libro *History of Sumatra* inſcripto. Quid ipſum nomen *Sumatra*? Ni fallor, corruptio eſt Samſcrdamici vocabuli *Samudra*, mare. Ita ut nomen illud indicare velit *inſulam in mari*. Quidquid ſit, res tamen certa eſt & indubitata, linguam Samſcrdamicam plurima antiquitatis ſecula numerare. Quo enim pacto tantæ ejus dialecti exiſtiterunt? An omnes uno die natæ ſunt, an pluribus annis, an ſeculis? An ab Affyria, per Perſidem, Indiam, & has inſulas uno anno tantæ gentes diſperſæ ſunt, moribus, ritibus, opinionibus diverſæ, cuius tamen matris linguæ vinculo colligatæ? Profecto harum linguarum affinitas jam evidentè probat pro linguæ Samſcrdamicæ antiquitate, quamvis nulla alia nobis argumenta ſuppeterent. Sed jam opus aggrediamur. Veteris linguæ Perſicæ, id eſt, *Zendica* & *Pehlifica* exiguum Dictionarium nobis præbuit Anquetil du Perron tom. II. pag. 433. in *Zend-Aveſta*; & ex hoc uno opusculo nobis *Zendica* linguæ indolem, affinitatemque cum Samſcrdamica dijudicare licet. At vero nulla nos cogit neceſſitas, ut ordinem vocabulorum ab Anquetilio relatorum ſequamur, quin immo aperta, perſpicua, & indubia utriuſque linguæ nomina primo recensēbimus, deinde ea, quæ magis abſtruſa & devia ſunt, conferemus, ut Lector perdetentim utriuſque idiomaticæ affinitatem perſpiciat, & ex iis aliquod iudicium ſententiamque ipſemet ferre poſſit (15).

§. III.

(15.) De *Zendicæ* linguæ cum Samſcrdamica cogitatione, a D. Jones tam liberaliter aſſerta, pluribus eruditis viris dubium ſubortum eſt. Hinc Romæ multos ſciendi cupido inceſſit, an tuta ſit D. Jones ſententia, præſertim cum nulla ſuz aſſertionis produxiſſet documenta. Hinc etiam epiſtola D. Joannis Walker anno 1792. ad ampliffimam & doctiffimum Cardinalem Stephanum Borgia ex Angliâ ſcripta, in qua quærit, an ego ejuſdem ſim ſententiæ, cujus erat D. Jones, qui *Zendicum* idioma Samſcrdamicæ linguæ *Bhâſham*, id eſt, *dialectum* eſſe affirmaverat. Non ſo, ſo il P. Paolino è del parere del Cavalier Jones, che la lingua Zend

✻ XIX ✻

Zend è un dialetto del Samseris. Quod D. Pallas de linguis concessit hoc confuſioni Babylonice haud est abſimile. Malabarica vocabula fere omnia ſunt aut falſa, aut corrupta & depravata. Samſerdamica nomina habet perpauca, & ex iis aliqua corrupta, ita ut ex iis nulla Zendicæ linguæ cum Samſerdamica collatio inſigni poſſit. Quocirca caſtigaciones & correcciones addere oportuit etiam ad opuſculum cl. viri D. Alter, Ueber die Samſerdamiſche oder Granthamiſche, eigentlich gelehrte Sprache der Indier, verglichen mit Indiſchen Vulgardialekten, inſcriptum.

LINGUÆ ZENDICÆ ET SAMSCRDAMICÆ AFFINITAS.

V O C A B U L A

SAMSCRDAMICA.	Z E N D I C A .	LATINA.
<i>Pidr</i> , <i>pida</i> , <i>genaga</i> , <i>táda</i> .	<i>Fidre</i> . Pehlvice <i>Abider</i> . Perfice <i>Peder</i> , <i>pedar</i> . ۱۲۵	<i>Pater</i> .
<i>Mádr</i> , <i>máda</i> , <i>genaguf</i> , <i>ambá</i> .	<i>Mási</i> . Pehl. <i>Amider</i> . Perf. <i>Mader</i> . ۱۲۶	<i>Mater</i> , <i>genitrix</i> .
<i>Dubida</i> , <i>putri</i> , <i>fudá</i> , <i>tanáyá</i> .	<i>Dochter</i> , <i>dogdi</i> .	<i>Filia</i> .
<i>Putro</i> , <i>suda</i> , <i>sánu</i> , <i>át-</i> <i>magia</i> , <i>tanáyá</i> .	<i>Postre</i> , <i>putri</i> .	<i>Filius</i> .
<i>Bhráder</i> , <i>sahòdara</i> , <i>gész-</i> <i>da</i> , <i>agragia</i> , <i>bhagana</i> .	Pehl. <i>Bernr</i> . Curdice & Perf. <i>Brader</i> , <i>Bra</i> , <i>Burider</i> .	<i>Frater</i> .
<i>Bhagani</i> , <i>sáva</i> , <i>sabò-</i> <i>dari</i> .	<i>Khengi</i> , a Samscredamico <i>Kanjaga</i> , <i>puella</i> , <i>virgo</i> .	<i>Soror</i> .
<i>Ksbetria</i> , <i>Ksbetrian</i> , <i>ra-</i> <i>dja</i> , <i>nrba</i> , <i>párthava</i> , <i>bhupála</i> .	<i>Khscetro</i> , <i>khscetran</i> .	<i>Rex</i> .
<i>Padi</i> , <i>adhipadi</i> , <i>senápa-</i> <i>di</i> , <i>senáni</i> .	<i>Peted</i> , <i>Petesch</i> . Pehl. <i>Pad</i> .	<i>Dux exercitus</i> .
<i>Nà</i> , <i>nara</i> , <i>vid</i> , <i>pumán</i> .	<i>Na</i> .	<i>Vir</i> .
<i>Nará</i> .	<i>Neré</i> .	<i>Duo viri</i> .
<i>Nari</i> , <i>frí</i> , <i>yofza</i> , <i>vad-</i> <i>hu</i> , <i>váma</i> .	<i>Náeri</i> : Pehl. <i>Nærik</i> .	<i>Femina</i> .
<i>Nári</i> , <i>striya</i> , <i>vámá</i> .	<i>Nærekeman</i> .	<i>Plures feminæ</i> .
<i>Given</i> , <i>déhi</i> , <i>giwi</i> , <i>prána</i> .	<i>Gucio</i> .	<i>Anima</i> , <i>vita</i> .
<i>Príma</i> (amor).	<i>Frím</i> .	<i>Amicus</i> .
<i>Stri</i> , <i>nári</i> , <i>yófaa</i> .	<i>Strim</i> , <i>stree</i> : <i>Madiéb</i> .	<i>Femina</i> .
<i>Máda</i> , <i>prafu</i> , <i>genani</i> .	Pehl. <i>Madeb</i> .	<i>Mater</i> .

SANSKRITAMICA.	ZENDICA.	LATINA.
<i>Martja</i> , manusha, manudja; purusha.	<i>Mertve</i> . Pehl. <i>Mard</i> .	Vir, homo.
<i>Mrda</i> , mrdja.	<i>Mrese</i> . Pehl. <i>Murdeb</i> (16).	Mortalis.
<i>Mandra</i> , guir; ukti vatschana, vathchassa.	<i>Manshré</i> (17).	Verbum secretum; oratio secreta.
<i>Madya</i> , vinum; <i>mdya-pānam</i> , potatio vini.	<i>Medo</i> .	Vinum.
<i>Maha</i> , ma contractum.	<i>Mai</i> , māo. Pehl. <i>Mab</i> .	Magnus adj.
<i>Nābha</i> , nabhi.	<i>Nāfo</i> . Pehl. <i>Naf</i> .	Umbilicus.
<i>Madjo</i> .	<i>Meiao</i> . Pehl. <i>Miauid</i> .	In medio.
<i>Mā</i> .	<i>Mā</i> .	Non.
<i>Māna</i> , padimāna.	<i>Meetē</i> . Pehl. <i>Pademano</i> .	Mensura.
<i>Vrkshā</i> , tāru, pāva, shākhi.	<i>Verekshē</i> .	Arbor.
<i>Vastra</i> , vāsa; carpādam.	<i>Vāstrē</i> .	Vestis, indumentum.

(16) Animadvertat Lector gressum dialecti Zendicæ, quo a Sanscritamico idioma te discedit & discrepat. In voce *Diē* mutat literam P in F, quæ litera caret hodie dum purissima lingua Sanscritamica, quæ nullum unquam in vetustis suis libris exhibet elementum F. Est ergo *Fēdre* corruptio; ut *Reder* Pehlyicum mutavit i literam in e. In voce *Poshré* addit dialectus Zendica literam h, quam non patitur Sanscritamicum *Putra* filius, *pusri* filia, *pusradhana* divitiarum filiorum, *pusrāriham* æs filiorum, & reliquarum radices, ex quibus derivat *poshré*.

In voce *Bhaganī* soror, Zendica dialectus substituit *Khēngē*, quod oritur ex Sanscritamico *Kanya*, *Kanyaga* virgo, puella; quæ significatio abludivit a vero etymo *Bhaganī*; vel *Sahādeva*, quod notat, *sextrem*, seu feminam; ex uno utero cum alia natam. *Udara* venter, *sahodara*, *frater ex uno ventre nata*. In voce *Prat* ma amor, iterum literam p mutat in f; scribitque *Fōdm* amicus, loco *Prem* amor. In voce *Mrese* inutiliter apponit unum e. Radix est *mrtyu* mors, *mrda* mortalis, *amara* vel *amrdja* immortalis, *amrda* immortalitas, *nectar* seu ambrosia, pro qua disputaverit boni & mali genit. Vide *Systema Brahmanicum* pag. 284. Verbum *Khfesro* & *Poshré* legitur in inscriptionibus *Resicis* a clarissimo de Sacy illustratis, quas videtis in lib. cit.

(17) Radix est verbum *mandradē*, Malabarice *mandricanus* in secreto loqui, aliquem consulere, legis pensam resitare. Inde *Mandra* verbum secretum; recitatio legis, consilium; *mandrasbhā* aula consilii; *mandravishrava* auditio, exceptio consilii, *mandri* vir a consiliis. Itaque haud recte *manshré*, vel *manjre* apud Anquetilium & Alter *genessic* pro *novis* verbo ponitur.

SANSKRITAMICA.	ZENDIGA.	LATINA.
<i>Vishva</i> , sacala, sarva, akhila.	<i>Vispi</i> . Pehl. <i>Aruspi</i> .	Omne, totum, univ- ersum.
<i>Gobja</i> , gudha, rahasya.	<i>Gozra</i> .	Secretum, res oc- cultas.
<i>Gotra</i> , shrudi, shava- na, carna.	<i>Goshti</i> . Pehl. <i>Gosch</i> .	Aures.
<i>Gau</i> , gā, gava, kāla, bhadsa.	<i>Gueem</i> . Pehl. <i>Gae</i> .	Bos, vacca.
<i>Sitra</i> , studi, prashasta.	<i>Shoeti</i> .	Laus.
<i>Srana</i> , Tichutschaga.	<i>Fschana</i> . Pehl. <i>Pashan</i> .	Mamma, pectus, sinus.
<i>Gueden</i> .	<i>Gueten</i> .	Veniens, qui venit.
<i>Shrudi</i> , oscha, shabda.	<i>Srewio</i> . Pehl. <i>Oshrah</i> .	Vox, sonus, fama.
<i>Grehndi</i> .	<i>Gnervud</i> (18).	Accipit, apprehen- dit.
<i>Snadi</i> .	<i>Gndto</i> .	Lavat.
<i>Karodi</i> .	<i>Keresi</i> .	Facit, operatur.
<i>Krschi</i> .	<i>Krschi</i> .	Ager feminatus, fru- ges, ipsa Ceres.
<i>Shrschi</i> .	<i>Soschi</i> .	Observans, videns, inspicens.
<i>Schido</i> .	<i>Schese</i> (19).	Jacet, moratur.
<i>Tanam</i> , nahatra, bhām, irsham, udhubā.	<i>Sarām</i> .	Stellae, sidera.

Sché-

(18) *Gnervud* corruptio est verbi *grehndi* ille apprehendit, vel compre-
hendit, Malabarice *grehicun*, tuam *grehndi* tu comprehendis, accipis, audis, in-
telligis; *aham grehndi* ego comprehendo, audio, intelligo, *agrehndi* ille compre-
hendit &c., *agrehnda*, tu comprehendisti &c., *agrehnam* ego comprehendi &c.,
grehndu comprehende &c. Ex his Lector jam perspicit linguam Zendicam Sam-
serdamicam affinem esse non solum in nominibus, sed etiam in verbis, in particu-
lis, adverbis, aliquibus casibus, & numeris, ut infra lucidius patebit. Jure quis
asserere potest, eam minus a *Samserdamica* discrepare, quam *Malabaricam*, *Ma-
laricam*, *Tamulicam*, quae sine omni dubio *Samserdamica* linguarum dialecti sunt.

(19) *Schide* jacet, *schise* jacet, *shye* jacet; *shyde* illi duo-jacent, *shradé* illi
plures jacet, *shyashé* vos duo jacetis, *shdhdv* vos plures jacetis, *shdvadé* nos duo
jacemus, *shéshé* vos plures jacemus. *Arhda* ille jacuit, *shdām*, *shāda* jace;
jacetis, *shyāde* jacetis, *adishayade* superincubatur, est passivam verbi *Schide*.

SAMSCRDAMICA.	ZENDICA	LATINA:
<i>Schivadi</i> , nikshēba, artham, dhanam.	<i>Schiēto</i> .	Thesaurus.
<i>Shaurya</i> , shakti, sithē- ma, dhārada.	<i>Zānerē</i> .	Vis, valor, forti- tudo:
<i>Tvam</i> .	<i>Tbvannm</i> .	Tu.
<i>Thyam</i> .	<i>Jūgem</i> .	Vos plures.
<i>Mama</i> .	<i>Manno</i> .	Mihi, mei, meus.
<i>Tri</i> ; <i>svaya</i> .	<i>Thré</i> .	<i>Tres</i> , <i>tria</i> .
<i>Tridia</i> .	<i>Thresim</i> .	Tertius.
<i>Trimshadi</i> .	<i>Threstem</i> .	Triginta.
<i>Ap</i> , <i>appa</i> , <i>vāri</i> , <i>salila</i> , gelam, <i>vaya</i> , <i>vā</i> , <i>ar-</i> <i>na</i> , <i>nir</i> .	<i>Apēm</i> .	Aqua.
<i>Nasti</i> .	<i>Astē</i> . Pehl. <i>Nast</i> .	Nihil, res non exi- stens, destructa, nulla.
<i>Rōma</i> , <i>am</i> , parum in ufu, <i>Tschimbanga</i> , <i>shu-</i> <i>shru</i> .	<i>Amo</i> .	Barba, pili.
<i>Vakshyadi</i> .	<i>Vakhsch</i> (20).	Loquitur, dicit.
<i>Vāda</i> , marul, <i>nila</i> , <i>vāyu</i> , <i>svāsa</i> .	<i>Vāsem</i> .	Ventus.
<i>Vāhana</i> , rudhira, <i>asrkr</i> , <i>lōhida</i> , <i>asra</i> , <i>rakta</i> .	<i>Vōbone</i> .	Sanguis; <i>vāband</i> proprie <i>vehicu-</i> <i>lam</i> .
<i>Vāka</i> , <i>vākya</i> , <i>bhāsha-</i> <i>na</i> , <i>ukti</i> , <i>guir</i> .	<i>Vekio</i> , mantrē, <i>oshdēm</i> a Samscr. <i>Oscha</i> vel <i>Oschdam</i> .	Verbum, dictio, locutio.
<i>Virya</i> .	<i>Viro</i> . Pehl. <i>Virēb</i> .	Vis, vita, robur.
<i>Vāradi</i> (<i>vāricunu</i> Ma- lab.)	<i>Viredē</i> .	Tollit, aufert.

Vidi

(20) *Vakshyadi* ille dicit, loquitur, *vakshyaf* tu dicis, loqueris, *vakshyā-*
mi ego dico, loquor. *Vaktum* dicere, ad dicendum, dictum in supino, *uktvā*
dicto in participio przt. - *utvakshadi* ille vult dicere: est verbum *vollōjanm*, sed
magnum animi desiderium & voluntatem exprimens, ut *dormisurio* a *dormio*.

SAMSCRAMIGA.	ZENDICA.	LATINA.
<i>Vidi</i> , vidván, védab- háraga.	<i>Viedem</i> .	Legem sciens, Theologus.
<i>Svéda</i> , madhira, <i>Vakshyadi</i> .	<i>Viede</i> .	Dulcis, res grata.
<i>Sa</i> .	<i>Vetsche, vetschao</i> .	Loquitur, dicit.
<i>Kama</i> , kanksha, sprha, dóhala.	<i>A, feu a</i> .	Ille.
<i>Angushtra</i> , pollex, sag- giarni digit. index.	<i>Eekene</i> . Pehl. <i>Kaméb</i> .	Desiderium.
<i>pradéshini</i> medius, <i>and- miga</i> , annularis, <i>ka- nishtra</i> auricularis. Di- giti in genere, <i>angu- lia</i> , <i>karalégba</i> .	<i>Erezo</i> . Pehl. <i>Angescht</i> . Apud D. Pallas, <i>And</i> <i>patman</i> . Vide D. Al- ter Collationes pag. 22.	Digitus-pollex.
<i>Hrdeyam</i> .	<i>Erezcem</i> .	Cor, res cordis, conscientia.
<i>Ek</i> , éga.	<i>Oim</i> . Pehl. <i>Jek</i> . Malab. <i>Ona</i> .	<i>Unus</i> .
<i>Ugbra</i> , adhicrama, vi- crama.	<i>Ogbrem</i> .	Fortis, robustus, crudelis.
<i>Arábi</i> .	<i>Orni</i> . Pehl. <i>Roban</i> . (21)	Anima, spiritus.
<i>Udara</i> , gedara, kukshi, pitfchanda, tunda.	<i>Orotvere</i> .	Venter.
<i>Ukti</i> , gufr, váka, va- ciaffa, <i>uktam</i> .	<i>Okdem</i> .	Dictum, verbum, res dicta.
<i>Shódhana</i> , shodhi.	<i>Oschta</i> .	Purus, mundus.
<i>Acha</i> .	<i>Ad</i> .	Nunc, <i>statim</i> .
<i>Pansu</i> , dhúli, tschurna.	<i>Pausenosch</i> .	Pulvis.
<i>Páda</i> , pantha, <i>padavi</i> , márgga.	<i>Páre</i> .	Via, semita.
<i>Pádám</i> , <i>Pad</i> , angti.	<i>Pádi</i> .	Pes.

Pa-

(21) *Rúbam* imago, figura, *arábi* res invisibilis, sine figura & forma; dicitur de Angelis, non autem de anima, quæ vocatur *gíven*, *prámen*, *asmáva*, *gtui*.

SANSKRITICA.	ZENDICA.	LATINA.
<i>Pantha.</i>	<i>Petho.</i>	Via.
<i>Prérenam.</i>	<i>Pírenem.</i> Pehl. <i>Powl.</i> Malab. <i>Pálam,</i> pons.	Pons, proprie conductor, lignum ducens.
<i>Bídrumámsam.</i>	<i>Petemom.</i>	Patris caro.
<i>Pantschangam.</i>	<i>Penghetengom,</i> compositum ex <i>pantscha,</i> & <i>anga,</i> pars, membrum, latus.	Quinque laterum, aut quinque partium res.
<i>Pantshehéndria.</i>	<i>Pantscheseté.</i>	Quinque sensus.
<i>Pantschadeshá.</i>	<i>Pantschedesé.</i>	Quindecim.
<i>Tadi.</i>	<i>Edé.</i>	Si.
<i>Adhuna.</i>	<i>Edenam.</i>	Nunc.
<i>Atba.</i>	<i>Edad.</i>	Statim post, postea.
<i>Asti.</i>	<i>Asté</i> (22).	Est, ille est.
<i>Asthi.</i>	<i>Astém.</i> Pehl. <i>Ast</i> (23).	Os, ossis.
<i>Edbadé.</i>	<i>Exadedé.</i>	Crescit, accipit augmentum.
<i>Sofsi,</i> vel <i>sa asti.</i>	<i>Astato.</i>	Ille est.
<i>Ashva,</i> vidi, turanga, vági, háha, árava, sapti.	<i>Aspo,</i> <i>aspahi.</i>	Equus.
<i>Aschra.</i>	<i>Asché.</i>	<i>Osto.</i>
<i>Aschtangam.</i>	<i>Aschtengom.</i>	<i>Osto</i> laterum, partium res.
<i>A'ga</i> Malab.	<i>Eghé.</i>	Malus, malitiosus.
<i>Ugra,</i> adhicrama.	<i>Egré.</i>	Vis, valor, crudelitas.

d

Ama-

(22) *Asti* est, *sta* duo sunt, *sandi* plures sunt, *ast* es; *sthá* estis, *stha* estis; *astmi* sum, *astva* sumus ambo, *sma* sumus. *Astel* fuit, *astám* fuerunt, *astem* fuerunt. *Astu,* *stál* sis, esto. *Eda,* vel *áya* erit. *San* qui est, *sadé* quod est, *sal* quod est.

(23) *Asthi* os, gen. *asthna,* dat. *asthna* & *asthne,* acc. *asthi,* voc. *hé asthi,* abl. 1. *asthná* osse ut causa, instrumento, societate; abl. 2. *asthna* ex osse, abl. 3. *asthni* in osse. Paulo desecit a communj designatione declinationum in i,

SAMSERDAMICA.	ZENDICA	LATINA.
<i>Amara, amaren.</i>	<i>Amerſchan. Pehl. Amarijan.</i>	Immortalis.
<i>Amádje. Amádjen regi a conſiliis.</i>	<i>Amáté.</i>	Inſtruit, probat.
<i>Ayammabá.</i>	<i>Ehmáe.</i>	Ille magnus.
<i>Ugratuma.</i>	<i>Egreiſotemo.</i>	Fortiſſimus, valdiſſimus.
<i>Shauſhá, Shudha.</i>	<i>Eſchehé.</i>	Purus, mundus.
<i>Agera, ageren.</i>	<i>Exerízo. Pehl. Azer-man.</i>	Non ſenex, a gera ſenectus.
<i>Artha, dhana.</i>	<i>Erethehé.</i>	Significatio, explicatio; item opes, Aqua, pluvia.
<i>Vári, nír, Vrſhdi. Vrſham, dhára, Hara Mádéva.</i>	<i>Avari. Eboro Meſdao (24).</i>	Ormuzd, primus genius, ſeu magnus Deus.

Rák-

(24) Vide de Ormuzd vocis etymologia Muſei Borgiani Codices manuſcriptos Indicos Romæ editos 1793., pag. 193. Hunc locum (auf das mildeſte Zu reden) viſionum proximum eſſe ſententia peremptoria & immutabili edixit magnus vir, cenſor Goettingenſis, (Goettingiſche Anzeigen Von Gelehrten Sachen 1796. Jul-Okt.) Auf das mildeſte Zu reden, polliceor mihi non poſſe impugnare hujus bardi palpabilem ignorantiam, quia excepto barritu nihil ad improbandas illas etymologias aſſert. Oruma ſamſerdamice eſt unio, amicitia, concordia, Arima eſt diſunio, inimicitia, diſcordia; inde Perſis & Græcis qui Samſerdamica vocabula fore omnia corruperunt, quod ex hæcenus recentis patet, Ormuzd, Hormuſd, Hormiſdas, Ormaſdes, Ormazon audit, ut ex Plutarcho de Iſide, Ariſtotele apud Diog. Laertium proömio num. VI, Thoma Hyde, cap. 35. pag. 437., & Anquetilio tom. I. p. 2. pag. 82, palam & aperte liquet. Ex Arima factum Aharima, Arimanius, ahri-man. Quemadmodum autem Romanis & Indis concordiz & diſcordiz præſides dez ſunt feminæ, nempe Saraſvadh & Mádévi, ita concordiz & diſcordiz præſides genii duo principes ſunt apud Perſas dii mares, nempe Ormuzd, & Ariman; vocabulis hiſ Samſerdamicis a Zendica lingua indita terminatione masculina, quæ in Samſerdamico idiomate neutra eſt. Hiſ duobus concordiz & diſcordiz diis ſeu geniis, reliquos genios omnes ſua poteſtate & dignitate ſuperantibus, a Zoroaſtro, aut quovis alio attributa ſunt gubernatio mundi, ita ut primo illi lux, amicitia, potentia, bonitas, mundi concinnitas & harmonia, omnia denique naturæ dona, quæ ex naturæ, elementorumque concordia naſcuntur, aſcriberentur: alteri vero diſcordiz deo omne malum viſibile aſcriberetur. Hic diſcordiz

XXVII

SANSKRITICA.	ZENDICA.	LATINA.
Rakshasa	Rakſche) d'Herbelot ſub voce <i>Giavidan khird</i> , & <i>Homaion Namè</i> .	Mali genii.
Mahishvara.	Mahiſer) d'Herbelot ibidem.	Magnus dominus, nomen dei <i>Schi-va</i> .
Ghena, Ashna, tſchada.	Eieré.	Calor, non autem dies.
Api vel abi	Epi.	Statim, mox.
Bhódbadi.	Aponetie.	Intelligit, cognoscit.
Saptangam.	Aptenghom.	Septem laterum, partium res.
Aurabandayaga, Bala, Cumara, arbhaca.	Aperendeoko.	Non ſenex, juvenis.
Idam.	Éti.	Ipſe, ipſum.
Ukta, prokta.	Eokhté.	Dictum, res dicta.
Oſchtam.	Eoſchtré.	Labium.
Andx, andara.	Eankert. Pehl. Andarg.	Intus, intra, in interno.
arba.	Eshé.	Quando, ſicut, hoc modo.

d 2

Iva,

dix-deus, ut ait Anquetil du Perron, principe du mal, bouleverse l'univers, tom. II. p. 353. in Zend-Avesta; il est produit par le Temps sans bornes, sans bornes postérieures, mauvais, impur, a de longs genouils, une langue-longue, est un néant de bien, le crime même, refuse de se soumettre à l'Ormuzd (concordia deo), lui déclare une antipathie éternelle, se répand dans toute la nature, empêche l'eau de couler, les arbres de croître, cherche à rendre les hommes méchants, sème l'erreur, refuse de faire le bien, fait commettre le mal &c. Hæc & alia, quæ ex Zendicis libris de deo Ormuzd affert idem Anquetil, Goettingensi bardo sufficere debebant ad Arimanicum ejus cerebrum luce aliqua perfundendum; & si ea perfusum fuerit, sine dubio Ormuzd esse genium seu deum concordia, Arimanicum autem deum discordia in Megorum Theologia affert cognosceret. Hanc Theologiam Græcis, Romanisque scriptoribus non incognitam, Persicorum verborum apparatus expertem, & Asiaticis imaginibus spoliatam, exhibet Ovidius Metamorph. lib. I. sed. 2. Cicero lib. 2. de Nat. Deor., & Aristoteles ex genere Megorum apud Diog. Laert. in proæmio num. 6. pag. 7. edit Lips.

SAMSCRDAMICA.	Z E N D E C A.	LA TINA.
Iva, ava, ida, ada.	Eued.	Hoc, illud.
Rakshadi.	Bakſched.	Nutrit, ſalvat, dat.
Bharadi.	Bereſé (25).	Portat, fert.
Bhíſhiadja.	Befché.	Medicina, non au-
		tem valetudo.
Bifchiacr, rógahári.	Befchoſch.	Medicus.
Bhaga, inde bhagavan	Beghe, Pehl. Bagh.	Beatus, felix.
deus beatus, & Ma-		
lab. Bhágyaven, homo		
beatus.		
Bendha, bendhana.	Beodo. Pehl. Band.	Vinculum, liga-
		men, affinitas.
Due, dvá:	Bée.	Duo.
Bhengara, bhíma.	Bienghé. Pehl. Bim.	Horror; non autem
		timor: res horri-
		da.
Puſhé Malab.	Báde.	Vetus antiquus.
Bhavadu.	Boídd.	Sit, exiſtat.
Bhumi, bhu, murtiga,	Bamie. Pehl. Bamib.	Terra, ſolem:
dhara, mahi.		
Bhuminava, ſeu Navab-	Bamenuao.	Terra recens, nova.
humi.		irrigata.
Saril, nadi, radini, hra-	Todſao: Pehl. Zari.	Fluvius.
dini, tarangani, shai-		
valini, dhuni.		
Tada.	Ted.	Tunc.
Dera, tvará, bhídi,	Fereſche, cereſte; eſt	Timor, timens:
bhaya, eſt timor.	timens.	
Dakſha	Taſched. Pehl. Takſched.	Diligens, qui ſe
		applicat.
Stína, duſhra, Tſchora,	Teio. Pehl. Doxda.	Fur, latro.
daſyu		

Ta-

(25) Radix eſt, bhíra onus, bháraga portitor oneris, bajulus, bháradi, ille portat, bháraſi tu portas, bharámi ego porto, bháriga, bháradha bajulus.

❁ XXIX ❁

SANSKRITAMICA.	ZENDICA.	LATINA.
Tanu, murti, gātra, dēha, kāya.	Tanon. Pehl. Tan.	Corpus humanum.
Yān, vel yāden	Tāto.	Pergens.
Gīvi, gīviden	Djem seu gem. Pehl. Zi- vendeb.	Vivens.
Kani, Kanyaga.	Kenghē.	Virgo, puella.
Svidam.	Khédem.	Sudor.
Abhyanda.	Beántao.	Infirmus.
Gīvva, rafana.	Gefré.	Lingua, non au- tem os.
Dendam, radana, rada, daschana.	Dentano. Pehl. Dandan, kaka.	Dentes.
Nesra, drshti, tscha- ksu, akschini, nayana.	Doethre. Pehl. Tsch- schm.	Oculi.
Dubida.	Dogdé.	Filia, puella.
Dadasi.	Pehl. Dad, dāt.	Donat.
Ramena.	Rafné. Pehl. Rameschné.	Voluptas, gaudium
Hafta, páni, caram, shaya.	Zesté.	Manus.
Gemna, bhumi, dhara.	Zemb.	Terra, solum.
Rósha, Kródha, ama- sha, rukr, irkska.	Zoschté.	Ira.
Rasa, bhū.	Zā.	Terra.
Shani, shida, hima.	Zianm.	Frigus, hyems.
Giamáda.	Zameoco.	Gener.
Karuda, carishana.	Kroid. Pehl. Kerudí.	Durus, firmus.
Kschir.	Kschem. Pehl. Schir.	Lac, semen hum.
Ghetschadi.	Kschasat.	Pergit.
Dirchen.	Derem. Pehl. Der.	Longævus, lon- go tempore du- rans.
Dhanam.	Dehmo. Pehl. Danm.	Donum, fruges, o- pes.
Deshami.	Desmehé.	Decimus.
Dedasi.	Dedaere, desda.	Dat, donat.
Mryu, mārana.	Mret. Pehl. Murd.	Mors.
Dershadí.	Dérngd.	Aspicit: dershaga inspector.
		Dhrdi,

SAMSCRDAMICA.	ZENDICA.	LATINA.
Dhrdi, dhrdam ..	Khrétosch. Pehl. Kered.	Intelligentia, discretio, iudicium..
Dhrdimán ..	Kretamao, Pehl. Kered. pademan.. Videtur descendere a Krdiman, sagax, laboriosus operator.	Vir intelligens, discretus..
Ksheba, nisha, ragiani yámini, rátri..	Khschefe.	Nox.
Tatra.	Jeshra.	Heic, in hoc loco..
Gebayadi..	Jezae. Pehl. Jesbanom.	Recitat, orat..
Perigúé.	Perné.	Multum.
Shudhaván ..	Jeojdeian. J. more gallico pronuntiandum.	Purus, mundus, sanctus.
Tashá ..	Jetbé.	Quomodo..
Getfchadi ..	Jetosch..	Vadit, non autem venit..
Pradishtra.	Petische.	E contra, e regione.
Pére ..	Peeré.	Subjectum, persona.
Tschatvdr..	Tschetveré.	Quatuor.
Tá.	Jé (26).	Qui.
Haryana, Sharal, abda, valfara, ánda,	Járe ..	Annus.
Sapta..	Hapta .. Pehl. Haft.	Septem.
Gihva, rasagia ..	Hesowé.	Lingua.
Surya, Sura, arkja, áryama, mitra, bhaskara, áditya ..	Hueré.	Sol.

Pas-

(26) Quod in omnibus dialectis usuenire solet, id quoque accidit linguae Zendicz. Prima mutatio incipit a vocalibus, v. g. a, mutatur in e., & vice versa e. transit in i., & vice versa. Aliæ vocales necessariz omittuntur, aliæ duplicantur &c. Literæ consonantes sunt firmiores, & ex iis præcipue integrum dictionum, & affinitas linguarum innotescit.

SANSKRITICA.	ZENDICA.	LATINA.
<i>Dasva.</i>	<i>Pestché.</i>	Posterior, sequens, post.
<i>Praschadi.</i>	<i>Perati.</i>	Interrogat, p. etit.
<i>Pradishie.</i>	<i>Pestò.</i>	In præsentia.
<i>Ká quis, kaa quæ, kim quod, kò quid, quæ, quod neutrum.</i>	<i>Ko quid, qualis, quot.</i>	
<i>Nimam.</i>	<i>Neiman.</i>	Dimidium, ad me- diocritatem.
<i>Ni Malab. tu</i>	<i>Ni.</i>	Tu, vts in impe- rativo.
<i>Ursha, urshti.</i>	<i>Vero. Pehl. Varan.</i>	Pluvia.
<i>Vakshadi, dicit.</i>	<i>Veonekhé.</i>	<i>Dixit.</i>
<i>Valari.</i>	<i>Veneré.</i>	Multum.
<i>Viryam.</i>	<i>Vero. Pehl. Viréh.</i>	Vis, vita,
<i>Tá.</i>	<i>Já.</i>	Qui, quæ, quod.
<i>Pura.</i>	<i>Però.</i>	Anticus (devant).
<i>Pantha, pãdavi, adava, frdi, farani, mângga, ayana.</i>	<i>Peshò, pãté.</i>	Via.
<i>Ubhan.</i>	<i>Ovi.</i>	Ambo.
<i>Tadi.</i>	<i>Aad.</i>	Si.
<i>Tuam.</i>	<i>Thuanm.</i>	Tu.
<i>Sanghidam.</i>	<i>Senghém.</i>	Verbum sincerum.
<i>Ashlisba, sandbi.</i>	<i>Ashbésch.</i>	Pax, concordia; proprie ample- xus.

VOCABULA LITURGICA.

<i>Tschatura, Malab. Cia- ra seu ischata.</i>	<i>Setehr. Pehl. Sadere.</i>	Indusium sacrum Parforum.
<i>Udanghena, Déhanghe- na,</i>	<i>Evianghenté.</i>	Cingulum sacrum Parforum.
<i>Padam, karpadam, pa- dascher.</i>	<i>Pété dâne Pehl. Padom.</i>	Linteam sacrum quo Parsi vultum cooperiant. Svad-

SAMSCRDAMICA.	ZENDICA.	LATINA.
Svadjáya, prárthna, namaskar, geba.	Nereng (27).	Oratio, legis recitatio, preces.
Avaban, bhándam, amatram, bhágenam.	Havan.	Vas, quo Parsi excipiunt liquorem seu jus sacrum in sacrificio.
Undana, dháru, káschta, Beraga.	Beresmé (28).	Fasciculi lignorum ad accendendum ignem sacrum.
Adarava, objectum cultus, adoracionis.	Aderan.	Sacer ignis, non autem princeps ignis, ut vult Anquetil.
Mahdrúba.	Mah-ru (29).	Luna, proprie lunæ facies.
Anguli digitus, anguliam annulus, anguschta digitus pollex.	Anguscheterin. Perf. Anguschter.	Annulus ex metallo, de quo Anquetil pag. 533. tom. II. <i>Zend-Avesta</i> .
Kartari, Krbani. Malabar. Katti.	Kardé.	Culter sacer ad scindenda ligna.

Td-

(27) *Nereng*, in sensu quem ei attribuit Anquetil, videtur descendere ex Indico *Nhereng* constringere aliquem vi, precibus, ardentissimo & vehementi conatu. Probabilius tamen mihi videtur quod descendat ex Indico *Niranga*, conciliari cum Deo precibus, oratione, sacrificiis & votis. *Malabarenses* & *Tamuli* hodieum dicunt *Sarvêshváranda nirangui*, reconciliavit se Deo precibus & sacrificiis.

(28) Meminerit Lector *Dandamim* Brahmanem Indum ligna in sylvâ colligisse, ex iis focum accendisse, & simile ignis sacrificium perfecisse, quod dum perageret cecinit: *A'ôvato Kôpis, súxavîvô voi év karti* &c. *Immortalis Domine, tibi in omni re gratias ago*. Vide *Palladium Galatam De gentibus Indiae* & *Brahmanibus* pag. 39. edit. Biffxi; & de Brahmanico sacrificio ignis, atque delictu lignorum ad hoc sacrificium necessario, *Systema Brahmanicum*, pag. 9. & seq. Tab. II.

(29) Videtis tom. II. in *Zend-Avesta* pag. 533. & 534. duas tabulas, *Instrumentis de Religione in usage chez les Parses*.

SAMSCRDAMICA.	ZENDICA.	LATINA.
<i>Táliga</i> , tálam.	<i>Táli</i> .	Discus, catinus ad flores & odores excipiendos inserviens.
<i>Taschata</i> Malab., Galli ce <i>Soncoupe</i> .	<i>Táschré</i> , catinus inferior seu subditivus. Alter.	
<i>Taschta nava túra</i> , est Malabaricum.	<i>Taschre no surak</i> .	Catillus novem foramum,
<i>Avaban</i> , Malabarice <i>Kindi</i> , pátram.	<i>Avand</i> .	Vas ad purificationes perficiendas accommodum.
<i>Kindi</i> Malab., <i>Condy</i> Nicomacho apud Athen. <i>Deipnosoph.</i> lib. II. pag. 478. edit. 1597., & apud <i>Anquetil</i> , pag. 533.	<i>Konri</i> Guzaraticum, idem quod <i>Avand</i> Zendicum, & <i>Avaban</i> Samscredamicum.	Idem vas ex ære lustrationibus inserviens, quod etiam ad bibendam aquam adhibetur.
<i>Amisza</i> , Palala, tarafa pashida, krvyam.	<i>Miezda</i> .	Caro benedicta in liturgia Parsorum.
<i>Tál</i> , tála.	<i>Tál</i> .	Duo disci ærei, qui quotiuntur in liturgia Parsica.
<i>Mitra</i> Sol & amicus.	<i>Misbra</i> ,	Sol <i>Mitra</i> , princeps Parsarum Deus.

Omnia hæc Samscredamica vocabula congesti ex Vocabulario Brahmanico *Amarasinha*, ex Dictionario R. P. *Hanxleden*, *Biscopping*, & Illust. D. Archiepiscopi Cranganorensis *Pimenteli*, ex Grammatica Samscredamica, & *Puranis*, seu veteri historia Indica. Plura, quin immo pene infinita afferre possem, sed id nequaquam operæ pretium duco, cum Samscredamicæ linguæ perito utriusque linguæ affinitas per se ipsam oculis insiliat.

Perspecta igitur Zendici & Samscredamici sermonis non tantum in civilibus, sed etiam in liturgicis vocabulis affinitate, quis non credat & philosophiæ, & cultus religiosi Brahmanici plura dogmata ad Persas, Ægyptios & Tataros seu Scythas pertransivisse;

Hoc certe palam & aperte docet acerrimi ingenii vir Lucianus, pag. 369. tom. III. edit. Amst. 1743. Inducit ibidem Lucianus Philosophiam loquentem, quæ ait: *Post Brachmanes statim in Æthiopiam, ac deinde in Ægyptum descendi, & versata ibi cum Sacerdotibus, illorum ac Prophetis, cum divina eos docuiffem, Babylonem perrexi, ut Chaldaos & Magos initiarem; tum inde in Scythiam; deinde in Thracen, ubi Eumolpus & Orpheus mecum fuere. Chaldaos & Indorum Magos primos omnium esse, qui hominum animos immortales esse docuerint, distinctis verbis prodidit Pausanias lib. 4. pag. 512. vet. edit.; Pythagoram Brahmanes Indos audivisse ex Alexandro Polyhistoro tradit Clemens Alex. Strom. lib. 1. pag. 357. edit. Ven.; impium dogma de transmigratione animarum hinc eum accepisse, ex Philostrato docet Photius cod. 241.; cui adjicere placeat Diog. Laertium lib. 8. pag. 114.; Laëtantium lib. 4. Divin. Inst., cap. 2. Ammianus autem Marcellinus lib. 23. tam aperte loquitur, ut nulla tergiversatione ab hac nostra sententia discedendi locus pateat. Lib. 23. pag. 687. edit. Bas. hæc affert. *Hystaspes (Gushtasp) rex prudentissimus Darii pater, qui cum superioris India secreta fidentius penetraret. . . . Brahmanorum monitu rationes mundani motus & siderum, purosq; sacrorum ritus, quantum colligere potuit eruditus, ex his qua didicit, aliqua sensibus Magorum (Persicorum) infudit: qua illi cum disciplinis presentendi futura per suam quisque progeniem posteris atatibus tradunt. Refertur Darii, Hystaspis (Gushtasp) filii, regni exordium in annum quartum Olympiadis 64., qui est Perodl Jul. 4193.; quod. ex Herodoto & Eusebio Chronico tradit Petavius Ration. Temp. part. II. cap. X. Quis igitur miretur, si in liturgia Zendica seu veteri Persica, vocabula, dogmata, & ritus inveniat Indicos? Non longe peregrinari debuit sive Gushtasp, sive Zoroaster, ut Brahmanes inveniret, utpote quos quasi ad suum latus haberet. Ad Indicum Caucasum, seu Sindbukob, qui Indiam a Perside & Tataria, quæ veteribus Scythia est orientalis, separat, collocat Cicero Indicos Sapientes. *Qua barbaria India vastior aut agrestior? Barbari & agrestes videbantur esse omnes illi, qui Græci, aut Romani non fuissent. In ea tamen gente primum, ii, qui sapientes habentur, nudi atatem agunt, & Caucasus nives, hyemalemque vim perferunt sine dolore, cumque ad flammam se applicuerint, sine gemitu moriuntur. Cicero Tuscul. Quæst. lib. 5. pag. 189. edit. Lugd. Cyrillus Alex. tom. II. pag. 133. Samanaos Indicos ultra Caucasum in ipsam Bactrianam, transfert: & ἱ. Βακτρῶν τῶν ἁποικῶν Σαμαναῖοι. Et Clemens Alex. Strom. lib. 1. pag. 359. Καὶ Σαμαναῖοι Βακτρῶν.***

ma autem Persidis provincia fuit, ut hodie est. De Scythis seu Tataris hodiernis hæc habet D'Anville in *Veteri Geogr.* tom. II. pag. 350. *Brabmapuera* (Mons Indix) descend des Confins du domaine du Dalai Lama . . . Une contrée intermédiaire de la Serique & de l'Inde, est tenue par des Brachmanes . . . les Lamas qui par leurs dogmes & leurs infirmités sont une vraie secte des Brabmanes. Hæc omnia congerere placuit, ne quis insanam esse dicat D. G. Jones opinionem, qui tom. I. in *Disquisitionibus Asiaticis*, pag. 349. asseruit: veram veteris Persicæ religionis originem in India statuendam esse: *We find in India the true source of the ancient Persian religion.* Ex hujus viri sententia *Zeratusht* (Zoroaster) non fuit auctor, sed novator antiqui Persici cultus, qui veteribus Magis & Brahmanibus Indis communis erat; quod haud difficulter ostendi poterit, si hæc dicendi locus pateret. Quocirca nec mirum, si vetustissima Persidis lingua affinis sit sermoni Samscrdamico, quem Brahmanes semper caste & caute in suis libris asservarunt. Nemo urgeat, ut dicam, an hæc ipsa Samscrdamica lingua *Persica*, an vero *Indica* originis sit? Res est lubrica & periculo erroris maxime exposita, certam ferre sententiam de origine linguarum, dum monumenta, & antiquitatis documenta desunt. Non improbarem eam sententiam, quæ diceret, linguam Samscrdamicam vetustissimis illis temporibus Hebraicæ & Chaldaicæ coævam, in Perside olim communem fuisse, deinde & Zendicam & Samscrdamicam vernacularem esse desisse, atque sic ambas in solis libris conservatas fuisse. Aut enim nulla unquam fuit in Perside Samscrdamica lingua, quod libris Zendicis, scriptorum auctoritati, & hæcenus a nobis assertæ affinitati repugnat; aut si aliqua fuit, ea antiquissimis temporibus in Perside viguerit est necesse, cum Zendica ejus dialectus id supponat, nec filia ante matrem unquam existere possit. Suadent hos non solum Zendica ejus affinitas, sed etiam multa vocabula Germanica, Slavica, Latina, & Græca, quibus hæc Samscrdamica lingua referta est. An Brahmanes ad *Scandinaviam*, aut ad *Istri* ripas venerunt, ut Germanicas dictiones in suum idioma transferrent? An cum *Stavis* & Latinis commixti habitavere? An colonias duxerunt, aut cum his gentibus acris bella gesserunt? Hæc certe antiquitati sunt incognita. Diodorus Sic. lib. 2. pag. 61. prodidit, nunquam externam coloniam Indiam adivisse; neque *Indos ad alias gentes misisse*. Bella & invasionem Alexandri M. excipimus, quæ uti parum duravit, ita ne uni quidem Indicæ provinciæ Græcum sermonem impertivit, sed omnes hodiernum utuntur dialectis a Samscrdamica

* XXXVI *

lingua promanantibus. Plinius *Hist. Nat. lib. VI. cap. 17. nulli prope gentium soli nunquam emigravere finibus suis*. Altior itaque admixtioni externorum vocabulorum in Samscrdamicum idioma epocha statuenda est; & ni fallor, primæ illi gentium in campo *Sennar* cohabitationi, ac promiscuæ necessitudinis primævo vitulo, ante dispersionem gentium exstanti, multa vocabula, pluribus linguis communia, adscribenda sunt; cum hæc ipsa vocabula non artes, non commercii reciproca negotia, non exoticas res significent, sed prima humanæ necessitudinis elementa. Non tamen tot & tanta sunt hæc vocabula externa, ut quis ex iis aliquam harum linguarum derivationem ex Samscrdamico idiomate arguere possit; nam ob pauca nomina, quorum radices ostendi nequeunt, nemo sanus unam linguam alterius idiomatis dialectum esse dicet, aut ejus affinitatem arguet, tum præsertim, cum in verbis, & particulis, nulla, aut vix aliqua cognatio intercedit. Hujusmodi est lingua *Germanica, Slavica, Græca & Latina* idiomati Samscrdamico comparata; non item lingua *Zendica*, quæ in nominibus, verbis & particulis cum Samscrdamica consentit (30). Superest, ut antiquitatem & affinitatem linguæ *Zendicæ & Samscrdamicæ* ex vetustis vocabulis, a priscis scriptoribus Græcis & Latinis allatis, ostendamus, ut major lux & certitudo nostræ dissertationi accedat.

(30) Sunt qui omnes fere linguas ex campo *Sennar* deducunt, sunt alij, qui ex minimis linguarum inter se collatarum analogiis unam ab altera derivant, tempora, migrationes gentium, sedes earum, & transitus tam accurate notant, ut rem miram sibi confecisse videantur, singularem cujusque gentis originem delineando. Nec illos laudo, nec horum visiones approbo, præsertim cum satis lubrica & incerta sit ex parvis analogiis linguarum argumentandi facultas, & origine gentium in profana historia denso velo contextæ adhuc deliteant. Fabulis horum secundæ classis Philologorum accensemus commenta Rudbekii, Caroli Lundii, Stjernhielmii, Von der Hardti, Elngii, Erici, Neandri, Lud. Præschii, & Morhoffii, qui intemperanti suo ingenio indulserunt, & populis commentitias origine assignare ausi sunt.

VOcabula ZENDICA ET SAMSCRdAMICA EK PRISCIS
SCRIPTORIBUS ERUTA.

Herodotus lib. I. canem lingua Medica *σπίνα* vocari prodidit. Τὸν γὰρ κῆρα καλοῦσι σπῖνα Μῆδοι. Hefychius simpliciter *σπῖνα*, *κῆρα*, *κῆρα*, *Spaca*, *canis*. Medos a Cyro debellatos Persis servilisse, ex Herodoto & Platone jam supra meminimus. Nemini itaque mirum accidat, si inter Medos aliqua veteris linguæ Persicæ λέξις reperiantur. Quamquam hoc vocabulum *Spaca* nec in *Anquetilio*, nec in *Farhang Gebanghiri* occurrat, non tamen desinit esse Persicum. Hodie canis Persis vocatur *Sek*, vel *Sag* *سگ*. In *Amarafinba* cani hæc tribuuntur nomina: *Canleya*, *Sarameya*, *cacura*, *shunnaga*, *bhasbaga*, *shva*; cani feminæ, *Saramâ*, *shuni*. Ex nomine *Shva* canis, fit *Sbvalil*, canem labens, *Shvaursi*, opera, obsequium, adulatio *canis*. Hæc eadem dictio in plurali scribitur *Sbvaokr*; unde mutata littera *v*. in *p*. Herodoti *Spaca* seu *σπίνα*, *sanis mas*. Vocabula Zendica ex Samscrdamica lingua descendencia subinde mutatis vocalibus, vel corruptis paulisper consonantibus varias formas accepisse supra notavimus & monuimus. Quis scriptori Græco, qui ex auditu aliorum scripsit, succenseat, quod puritatem Zendici sermonis non observaverit?

Solem, maximum Persarum numen, ab ipsis vocari *Mithram* scripsit Strabo lib. XV., & alii. Τὸν ἥλιον καλοῦσι Μίθραν, ait Strabo lib. cit. Huic sententiæ firmiter est adhærendum ex eo, quod *Mithra* simulacra, nuper Romæ effossa, quæ illustranda suscepit Cl. Vir Georgius Zoëga, aliaque quæ ego ipse sive Romæ, sive Preeneste vidi, in *Mithra Solis* indicia aperte præ se ferant; quæ sunt canis seu canicula, spica, cancer, Zodiaci signum, & alia. Car ipsi hodierni Persæ *Mithram* ad ortum, in meridie, & ad occasum Solis invocant, si *Mithra* Sol non est? Vide *Ntaesch* *Mithræ* apud Anquetilium tom. II. in *Zend-Avesta* pag. 15., & 227. Interpres Statii, Gushtasp ipse apud Heliodorum, Cicero, S. Hieronymus, alique per *Mithram*, *Solem* Persarum numen, intellexerunt. Celebris est inscriptio, quam jam in Grammatica Samscrdamica-

I.
Spaca
σπίνα

II.
Mithra
Μίθρα

damica attigi pag. 28—31., in simulacro *Mithra*, quam Romæ in hortis Burgheſianis vidi. *Nama Sebeſio*, Deo Soli inuicto *Mithra*: in qua *Mithra* recte Sol deus eſſe aſſeritur: is nempe, qui & Indis deus eſt, & in Phœnicum Theologia *gros apau dco* nuncupatur. Quare hallucinatum fuiſſe illuſtrem Seldenum certe teneo, dum Syntag. II. de *Diis Syris*, cap. 2. pag. 255. edit. Lipſ., *Mithra* a Perſica voce *Mader* ſeu *Mather* derivat, & *Venerem* ſeu *Lunam* eſſe exiſtimat. Solis nomina in *Amarafinha* ſunt: *Aditya*, *fura*, *ſurya*, *paſza*, *aryama*, *duãdeſhãtma*, *divãgara*, *bhãskara*, *arãga*, *ahaſvara*, *bhãſvãn*, *mãbira*, *varãni*, *grehãbãdi*, *bhãm*, *hãnſa*, *Mãira*. Ex *Sãmſcrãmico* *Mãbira* Perſicum *Meher*, *Mihz*, *Mãbir*, Sol, promanare etiam monocoli vident. *Mãira* *Sãmſcrãmico* Sol & amicus, ut recte notat R. P. Hanxleden, perſicum *Mithra* eſt, addita a Græcis aſpiratione, quæ in vernaculo *Sãmſcrãmico* textu deſt. *Mãbira* Solem, aſtrum maximum, *Mãira* ſolem, aſtrum amicum ſignificat a *Meiri* amicitia, & *Mãira* amicus. Itaque hæud recte *Relandus* diſſertatione VIII. de lingua *veſeri Perſica*, pag. 198. edit. *Trajectanz.* vocabulum *Mãbra* a *Mihz* deducit, quamvis enim *Mãbir*, aut *Mãbz* apud hodiernos *Perſas* Solem ſignificet, atq̃ tamen ab alia radice deſcendit hæc dictio, nempe a *Mãha*, vel *Mãbima*, magnus, vel magnitudo. Bina vocabula *Spaca*, & *Mãbra* jam rite explorata, aliaque impoſterum explicanda, jam ſatis indicant, quo ſtudio & conatu boni Philologi linguæ *Sãmſcrãmicæ* ediſcendæ incumbere debeant. Abſtruſa antiquitatis monumenta & vocabula in apico ponit, gentium originem & communionem ſatis luculepter indicat, vulnera ſanat, quæ Græci ſcriptores ſuis Græciſmis, veteribus monumentis, & ſumma veneratione dignæ noſtrorum Patrum hiſtoriz inſiſſerunt. Omnia nomina Solis a nobis ex *Amarafinha* tradita ſuam habent peculiarem ſignificationem. V. G. *aditya*, ab *adi*, principium, *aditya* deus princeps, primus deus; *duãdeſhãtma*, duodecim *Zodiaci* ſignorum anima; *divãgara* diem, lucem afferens; *varãni* aſtrum, ſidus; *grehãbãdi* a *grehã* ſtellæ, & *bãdi*, dominus & maritus, dominus ſeu maritus ſtellarum; *bhãſvãn* a *bhã* ſplendor, lux, lucidus, ſplendidus &c. Hæc nomina olim *Perſæ*, & hodiernum *Indi* ſolem reſpiciendo recitant, quia his Deum ſuum Solem capi & placari arbitrantur. Indigitamenta ſeu *επιόματα* *Plato*, alii que veteres nuncupabant, de quibus vide *Seldenum* de *Diis Syris* *Prolegom.* cap. pag. 55. Omnia hæc nomina rite ſunt memoriæ tradenda, quia *Solis* nomine multi reges in veteri *Perſide* & *India* compellati ſunt. E. G. *Vishãmitra*, univerſi amicus, id eſt, Sol,

✻ XXXIX ✻

nomen est Patris celeberrimæ illius feminae *Shacuntala* dictæ, de qua vide Georgii Forster *Sakontala*, Lipsiæ 1791. *Vikramāditya*, fortissimus Sol, celeberrimi est Indici regis nomen, qui uno seculo ante Christum natum regnavit, sub quo *Amarasinha* suum Samscrdamicum Dictionarium scripsit (31). *Sura* seu *Suren* teste Ammiano Marcellino lib. 30. ille inter Persas appellabatur, qui secundæ potestatis post regem erat. Hoc nomen tutius deduces a *Sura* vel *Suren*, Sol, ex veteri Persarum lingua, quam cum Stephano Morino ex hodierno *Sar* dux. Undenam ipsum *Sar*? Cur potius *Sar*, quam *Suren*, quod tradidit Marcellinus?

Hujus maximæ urbis in *Media* sitæ, sed a regibus Persicis habitatæ meminit Herodotus, Æschylus, Ctesias, Strabo, Poly-^{III.}
Ecbatana
Ecbatana

bios, Ptolomæus. *Patana*, *پاتنا* *Patana* secundum *Amarasinha* est *vâgiadhâni*, seu *regia urbs*, regum sedes. En nomina urbis Samscrdamica. *Pur*, *puri*, *nagar*, *nagari*, *patana*, *stania*, *nigama*. Hinc *Tschirangapatan*, *Valiapatan*, *Shrinagari*, *Patmanâpuri*, *Tschinapatana*, *Patna*, & alia quæ ex illis nominibus descendunt & componuntur. Quocirca etiam apud Ptolomæum legimus *Palapatna* oppidi, seu urbis maritimæ in India nomen; & deinde apud alios *Jasnapatan*, *Nâgampatan*, *Nisbadapuri*, quæ eidem Ptolomæo *Διονυσίωλον* dicitur. Igitur a voce *Patana* urbs, potius *Ecbatana* est ducendum, quam ab *Abadân*, locus cultus & incolis refertus, a quo hoc nomen ducit Relandus. Primum illud naturale est, & a veteri Persidis lingua descendit, ac regiam urbem seu primam sedem notat, qualis revera fuit. Secundum extortum & genericum est, omnibus urbibus commune. *Ek* autem, id est, *una* vel *prima* nomini præpositum fuisse videtur, ut indicaretur, *quam regiam esse urbem*, regni sedem. Qui per deserta *Arabia* hujus nominis etymologiam quærunt, hos insequi piget. Urbes, quæ non sunt regum, aut administratorum sedes, communiter *tscheri*, aut *tschera* dicuntur, ab *aggere* seu *vallo*, quo circumdatæ sunt, aut cui insident. Sic *Puduscheri*, nova urbs *Puttentschera* idem, *Tâlatcheri*, præcipua urbs, *Abuscher* portus & urbs in sinu Persico; & ipsum nomen *Scher* *شهر* quod etiam in hodierno persico idiomate *urbem* significat. Alia descendunt ab *Ur* patria, solum, ter-
ri-

ritorium; sic *Pashur*, *Pälur*, *Mangalur*, *Tschirur*, *Pärur*, *Gaurur*, *Naur*; quæ etiam apud *Protophanum* reperies, & hinc Samaritanicæ linguæ dominium, antiquitatem, atque extensionem iudicabis. *Ecbatanis* junior *Tobias*, durante captivitate Judæorum, *Saram* in uxorem sibi despondisse videtur, postquam ex Assyriæ urbe *Ninive* ihuc ab Angelo conductus fuit.

IV. **Acinaces.** Herodotus lib. VII. cap. 54. tradit: Persas gladium *Acinacem* vocare. Hoc nomen utique est Samaritanicum *Acilaca* gladius, **Acinaces.** litera *c.* ab Herodoto in *n.* mutata. In celeberrimo poemate Indico *Tudhisira* inscripto cap. 4. dicit Argiana: *Mama acilacem pashya, ischabadhara yasyama, svaribun harva dharaya ishuara syama.* Memenssem respiciamus, arcum & sagittas portantes progrediamur, hostibus occisis regionis domini sumus. *Acilaca* itaque Gladius est, ut *Acì*, *tschandrahása*, *nífringa*, *gadga*, *ishì*, *kara-vála*, *mandalagra*, quæ omnia *enssem* significant. Non placet *Bobarinus*, qui hoc vocabulum *Hierozoici* lib. XI. cap. 8. ex Arabica voce *Chinsjar* derivat, & *secam*, aut *cultrum* esse arbitratur. *Acì*, vel *acilaca* nec culter, nec hasta est, sed gladius (32).

V. **Sor.** *Sor* hodie vinum est Persis. Indis docente *Amarasinha Sur* vel *Sura* pariter vinum notat. En vini nomina: *Sur*, *sura*, *halipria*, *prasana*, *irá*, *parisrkr*, *kadambari*, *madira*, *cashya*, *madya*. Ex hoc ultimo vocabulo *madja* procedit Zendicum *medo*, & ex *Sur* Indico descendit hodiernum persicum *Sor*, vinum. Est *Sur* vel *Sura* vinum ex palmarum liquore confectum; earent itaque Persæ & Indi vero vini nomine, quod liquorem ex vite significet. Ex vocabulo *Sur* vel *Sor* corruptum promanat *Soradins*, vini confector, quod *Chares Mitylenæus* apud *Athenæum* lib. I. cap. 24. affert, & Indicæ linguæ attribuit. Vide *Relandum* pag. 230. de *Vet. lingua Indica*, cujus ille imperitus, plura Indica vocabula Persis

(32) Componitur dictio *Acilaca* ex *aci* ensis, & *alaca* lamina ensis, gallicè *la lame*, italice *la lama*, hispanice *folha de espada*, unde *acilega* ensis, gladius, seu *Schwerds-Klinge*. *Tschandrahása* seu *Ciandrahása* est gladius recurvus, *gadga* seu potius *ghadga* cum litera Ω *ch.* vel *gb.* initiali est gladius rectus seu framea, *kara-vál* est gladius minor manualis, a *Kara* manus, & *vál* gladius curvus. Et primi & secundi generis gladii videntur in monumentis Indicis & Persopolitanis. Vide Tab. X. in *Systemate Brahmanico*.

✽ XLI ✽

lis attribuit. Videtur legendum esse *Suráduna*, & tunc indice vini *confectorem* significabit.

Juxta Eustathium in Odyss. 11., Scholiastem Aristophanis & Hefychium *Achana* est mensuræ Persicæ nomen. *Ἀχάνας αἰῶν μίτρον* VI.
Achana.
Πίπωνα μίτρον. *Canna* Indis est virga, qua ligna, pannum & telam dimetiuntur, & hæc eadem Italis est *Canna*, Romæ octo palmos æquans. Relandus ex hac voce *domum*, *canistrum*, & *mensura farinacea* nomen protrudit. *Candil*, itidem mensura Indica, pondus est 500. librarum piperis, aut alterius rei: sed alicubi variat. Vide de ponderibus & mensuris meum Itinerarium ad Indos, *cap. V.* pag. 51. & seq.

Nomen deæ persicæ esse scribit Plutarchus in Artaxerxe, Strabo VII.
Anaktis.
Ἀνάκτις. *lib. 11.*, qui eam in *Armenia*, & *Cappadocia* quoque cultam fuisse prodidit *lib. 15.* Meminit ejus etiam Plinius *lib. 33.*, & Agathias *lib. 11.* Diem festum huic deæ sacrum a *Cyro* institutum fuisse, asserit Seldenus *Synr. II.* pag. 345., ob victoriam in Scythas a *Cyro* relatam, eandemque *Zararem* quoque nuncupari, ac *Dianam* Persicam esse autumat. Est *Anahid* Venus planeta apud Persas, quod ex libro Persico *Boun-Dehesch* tradit Anquetil in *Cosmogonia Parforum*. Sed alia profecto est *Diana Persica*, ea enim *Luna* censei debet, numen Indis, Persis, Saccis, & Arabibus sacrum. Hæc dea Luna, sub nomine *Parvadi*, id est, *dea montana*, ab Indis hodieum culta, vocatur *umâ*, *amâ*, *ganri*, *shivâ*, *Câli*, *caryani*. Nomen *Anahid* nec sub Veneris planetæ, nec sub hujus deæ indigitamentis elucescit. Utramque sub hoc nomine conciliare studet Relandus: & si *Dianam Venerem* Uraniam dicat assentior, nam *Sarvamangala*, id est, *Venus* etiam ab *Amarasinha* dicitur. At si *Venerem* planetam cum *Luna* seu *Diana* eandem statuit, assentiri haud possum. Vide *Amarasinha* pag. 35. 36. 37.

Notissimum est hoc Persicarum viarum mensuræ nomen. Herodotus VIII.
Parafanga *lib. 5.*, *cap. 53.* Persicarum *Parasangarum* meminit, & Strabo Parafanga
Παρασάγγα
241. *Parasangam* 60. stadiis definit. Hodie inter eruditos non convenit de mensura *Parasanga*. Abdoul-Kérym, cui in hac re multum tribuendum est, *Farsang*, quod corruptum est ex *Parasanga*, existimat esse spatium viæ, quod unius horæ itinere definitur. *L'heure & la Farsang se correspondent parfaitement; car, suivant ces mesures, une heure astronomique est l'espace que peut parcourir un bon chameau chargé, pendant soixante minutes, & cet espace égale une Farsang, ou deux Kofs & demi de l'Hindoustan.* Abdoul-Kérym pag. 128. 129. D. Franklin definit *Farsangam* quatuor leucis Anglicanis; Renell *Farsanga* Persicæ tribuit quinque leucas Anglicas;

f leu-

leucæ autem Indicæ, *Kâsa* dicitur, a quo præcedit corruptum *Kofs*, is idem dat duas leucas Anglicas. D. d'Anville leucam Indicam *Kâsa* (*Kofs* Europæis) definit tribus quadranteibus leucæ Gallicæ. Quæ omnia non satis consentiunt cum sententia *Abdoul-Kérym*. Concordat has opiniones *Langles* in notis ad *Abdoul-Kérym* pag. 18. 19. 137. & seq., ac statuendum esse censet, *Parasangam* seu *Farsang* definiti debere spatium unius horæ itineris. Hanc sententiam, ut tutiorem, certio remque, amplectendam esse & ipse cenfeo, quia *Abdoul-Kérym*, ut ipsemet testatur, horologio iter suum satis accurate dimetiēbatur. Est igitur *Parasanga* spatium, seu mensura viæ unius horæ, quod spatium olim apud Persas, ut deinde apud Romanos jacto, aut erecto lapide definiēbatur. Hic ordo, seu series lapidum vocatur *Parasanga*, a *pâra* lapis, & *sanga* series, connexio, copula plurium rerum inter se connexarum. Hinc Samaritanicum *prasanga*, & *prafakti* connexio rerum, *asungam* res inordinata, inconnexa, *sanghidum* concentus, *strisangam* copula, *sanga* unio, societas, ordo & series rerum junctarum, conjunctio, *salsanga* bonorum virorum societas, unio, frequentatio. Vide Dictionarium P. Hanxleden sub voce *Sangam*, & Amaraſinha in *Sanghirnavargga* sub voce *Cornada*. Quod vocabulum *Pâra* atinet, significat illud *saxum*, *lapidem*, *lapidem* planum. *Pâra*, ait R. Hanxleden, *rocha*, *lagem*, *padra*, item *Pâra*, pedragal, id est, *saxetum*. Reperitur eadem dictio in lingua Zingarica; Samaritanicæ dialecto, *Bar*, *Baro*, in Bengalica *Paar*, & in Kurdica *Ber*, lapis, ein stein. Itaque *Pârasanga* est series, ordo, conjunctio & connexio lapidum certis spatiis distincta. Strabo lib. 15. de Indis loquens ait: *Curant (Indi) etiam vias, & per decem stadia lapidem locant diverricula distanciasque indicantem*. Hoc ipsum indicat *Parasanga* apud veteres Persas, quod eruitur ex citato Herodoti loco, quem frustra accusant inepti censores, quasi in iis quæ nobis tradidit, minus accuratus esset. Romani deo *Termino* seu *Mercurio* vias suas commostrabant, eidemque commendabant; Indi eas statuis dei *Gannesha*, seu *Jani* communitunt, quem vulgo *Puleyar* nuncupant. Plures similes statuæ visuntur in eleganti via, quæ ex urbe *Puduscheri* in urbem *Madras* ducit. *Pârasangalôga* apud Persas teste Hesychio illi erant, qui internuntiorum officio in *Parasangis* fungebatur, aut *Parasangas* curabant. *Loga* vel *loguer* homines, *paransangalôga*, curatores *parasangarum*, aut internuntii.

IX.
Parasangalôga.

X.
Angari.
Aγγαρι.

Hoc vocabulo cursores, nuntios seu tabellarios apud veteres Persas nuncupatos fuisse scribit Herodotus lib. 8. c. 98. p. 490. edi.

edition. Gronov. 1716, & post eum Eustathius in commentar. ad Hom. p. 380., denique Suidas, qui ait: Ἄγγυρος, ἰσὺν ἰνὰντοσι Περσῶν τοῦ ἐκαστοῦ Ἀγγύου. Sed ipsa Herodoti verba inspiciamus. His nuntius (Perficis), ait Herodotus ; nihil est in rebus humanis quod perniciosius transcurris, idque hunc in modum a Persis est excogitatum: quot dierum est tota via, totidem equos ac viros ferunt distare ad diei uniuscujusque iter, equi nempe & vir destinatus; quos neque vis nivium, neque imbor, neque aestus, neque nox arceat, quin propositum sibi cursum celerissimo conficiant: quorum primus currando mandata tradit secundo, secundus item tertio, & ita deinceps illa tradita in alium atque alium pertransseunt. . . . Hanc equorum cursitationem Persa angareion appellant, οὗ μὲν ἄριστον οὗ ἐστὶν ἄξιον Περσῶν ἀγγύου. Luculentum est hoc nostræ angariæ & rei cursoriæ exemplar, quam ab Indis & Persis, non autem a Græcis primo accepimus; neque enim Herodotus hanc rem tamquam insolitam, & admiratione dignam narraret, si ea apud Græcos suo ævo locum habuisset. Quid ipsa vox ἀγγύου? *Angens* est vehemens cursus, ο andar de pressa, celeriter ire, ait P. Hanxleden sub voce *Angens*, *Angenacæri* cursor, nuntius; & Malabareses Indi hodie duntaxat cursorem, seu Tabellarium publicum *Angenacæri* appellant. *Angenavashi*, *angenapansha* via cursorum publicorum, qui regias tabulas perferunt; *angenapara* statio, tugurium cursorum, ubi mandata & tabellas reciproce excipiunt & tradunt. Ex *angenacæri* cursor, corruptum exurgit Herodoti vocabulum *angari* cursor, aut cursores, ut vult Herodotus. Corruptionem exoticorum nominum in Græcis scriptoribus jam notavit, & de ea vehementer doluit Fl. Josephus lib. 1. contra *Appionem*, nec immeritò. nam peregrina vocabula aut rescant, aut mutilant, aut Græca molliæ & terminatione corrumpunt, ut jam vidimus, & imposturæ visuri sumus. Rudes Indi *angariam* (die Post) subinde *angela* vocant; unde Græcum fortassis promanat ἀγγύου *angelus*, *nuntius*, cujus vocabuli radix apud Persas & Indos est quærenda. Dicitur etiam *angena* seu *ansichena prānen*, anima anhelans, vehementer, & cum impetu desiderans, aut pergens. Vide ea quæ animadvertit Forster ad pag. 149. mei Itinerarii edit. Berol., ubi vocabulum Herodoti ἀγγύου *angari* explicat a *coactione*, nempe ab *angariare*, contra id quod Herodotus dicit: Hanc equorum cursitationem Persa angareion appellant: ubi nulla mentio coactionis obviæ venientium.

Antiquissimum Perficum vocabulum est *Cidaris*, quod *Curtius* nunc capitis insignæ, nunc tiaræ aut pileum; *Hesychius* tiaræ aut

XI.
Cidaris
Κιδάρις

● XLIV ●

aut capitis amictum; *Suidas* pileum, coronam, aut fasciam capitis apud Persas fuisse scribit. Vid. Reland. Diff. VIII. de vet. lingua Persica pag. 160—161. *Shicha* Samserdamice est flamma ignis in conum ascendens, *Shicari* est mons, *Shicar*, vel *Shicara* est vertex qualiscumque sive crinium in vertice capitis in nodum revinctorum, sive tiara aut diadema, vel pileus in conum ascendens & rectus, qualem spectare licet in Mithra Burghesio, aliisque Persicis monumentis. Illustris. D. Pimentel Archiep. Cranganorensis in appendice Lexici Hanzlediani sub voce *Shica*, a qua venit *shicari*, ait: *Shica*, *Roletto*, o qualquer nó de cabellos da cabeça, id est, *Shica*, *corymbus* vel alter qualiscumque capillorum nodus, nempe in conum assurgens, ut nunc etiam gestant gentiles Indi. Scribitur *Shica* cum litera Ω c., vel *ch*. forti & dura, quam Græca mollities & Persicæ linguæ imperitia corripit in literam *d*., unde *Cidar*, seu cum Græca terminatione *Cidaris*. Ita Græcum vocabulum *Corymbus* provenit ex Indico *Corumbi*, quod apud Indos crines utriusque sexûs in nodum revinctos, & in conum ad verticem capitis ascendentes significat. *Amarasinha* Corymbo Indico hæc nomina attribuit: *Shica*, *shicar*, *ischudha*, *kishavâshi*; quæ omnia idem, quod corruptum a Græcis vocabulum *Cidaris*, denotant. Flamma ignis in conum ascendens *Shica* vel *Shicavan* dicta hoc signo apud Indos representatur, & inter sacra hieroglyphica, quæ Indi in fronte vel pectore gestant, recensetur. En illud

XII. Genus vasis ex ære, quo vinum libabant Persæ. Meminit illius Menander in *Adulatore*, Hesychius, & Nicomachus apud Anquetil pag. 533., in *Zend-Avesta* tom. II. tab. XI., ubi illius formam æri incisam Anquetil exhibet. Hoc idem vas Indis in provincia Guzaratica vocatur *Conri*, & Malabarensibus Indis *Kindi*. Inservit hodie dum ad potandum lac & aquam, ad peragendas lustrationes sacras, ad libandum lac ante statuas deorum in viis & in delubris. Hoc vas etiam vocatur *Avaban*, quæ dictio componitur ex *aba* vel *ava*, & *ban*, id est, *vas ad ebibendum*. Hinc promanât Zendicum vocabulum *Avand* vel *Havan*, quod idem significat.

XIII.
Curbasia
Κυρβασία

Aristophanes in *Avians*, Hesychius, Suidas scribunt *Curbasia*

Nam fuisse Persicæ vestis genus, sed qualenam esset, ipsi non definiunt, neque discors eorum hæc in re opinio a Relando conciliari potest. Vixit *Amarasinha* Brahmanici Lexici auctor uno fere seculo ante Christum natum, ut observavimus in Præfatione ad primam ejus Dictionarii sectionem Romæ anno 1798. elucubratam. Hic auctor Indicus sequentia Samscrdamica nomina *vesti* attribuit: *Tschôla*; *Curbasaca*, Malabarice *Cupâyam*; ad quod vocabulum habet P. Hanzleden: *Cupâyam*, *vestido*, *veste que cobre o superior do corpo*.

Non itaque est cidaris, aut diadema, aut pileus Persicus, sed est *Curbasaca* illa vestis, quæ superiore corporis partem tegit, ac subinde capiti imponitur sive ad arcendum solem, sive ad caput ab humida aeris intemperie conservandum. Profecto *Curbasaca* etiam hodie Persis non diadema, sed linteum est, seu sindon; vocabulo nempe veteri *Curbasaca* (unde *Curbasaca*) superstite, quamvis alia & diversa nunc sit Persis vestitus forma. Incipit dictio Samscrdamica *Curbasaca* a litera *س*. *ca.*, ut ea scribitur apud Ari-

stophanem & Hesychium, qui huic vocabulo Græcam terminationem indiderunt, ita ut ex *Curbasaca* fieret *Curbasia*; ut ex Samscrdamica dictione *Sindhu* vel *Sindu*, quod est fluminis *Indi* nomen, formatum fuit vocabulum *sindon*; quod ex vi sua etymologica significat telam aut linteum bombycinum a flumine *Sindu* seu *Indo* proveniens.

XIV.
Sindon.

Diva samscrdamice est *Deus*, *rex*, *idolam*. Vocabulo *Diva* geminos, *Castorem* & *Pollucem* a Magis Persicis nuncupatos fuisse scripsit Hesychius. Vehementer ambigo, an in Hesychio non potius legendum sit *Dva* loco *Deva*. Hoc ultimum *Deum* vel *Deos*; illud primum geminos, *duo*, seu *unum par* significat, quod accommodatius esse videtur geminis, *Castori* & *Polluci*.

XV.
Diva.

Dian persice cælum dici tradidit Hesychius. Cælum samscrdamice est *djo* vel *djan*, *gham*, *abram*, *vioma*, *nabha*, *ambara*, *svargga*, *ananda*, *gagana*. Latinis teste Horatio cælum *Dian*, vel *divum* recte nuncupatur. Nec a Samscrdamico, nec a Latino vocabulo Persicum *Dian* multum abludit.

XVI.
Dian.

Persicum nomen *Manes* variis personis, atque ipsis servis datum fuisse docet Scholiastis Aristophanis pag. 195. apud Reland *de Vet. lingua Persica*. Quapropter *Manesi* hæresiarthæ nomen *Manes*, quia servus erat, adhæsisse arbitrantur. *Man* samscrdamice est *mas* vel *vir*, *manusha* homo, *vir*; *mânushi* femina; *mânen* *vir nobilis*, honore dignus; *mâni* puer, infans, item membrum

XVII.
Manes
Mani.

visile; *Mani* Malabarenſibus Emmanuel; *mani*, *manica* res pretioſa *manen* vel *mana* dominus; *manava* rex; *manana* honor; *Manu* celeberrimus Indiæ rex; *maniva* dominium, excellentia. Ex his jam patet, nomini *Manes* variam ſignificationem ineſſe poſſe, quam deſignare per arduum eſt.

XVIII. *Tava* vel *java* Perſis teſte Ptolomæo eſt *hordeum*. Id ipſum *Java*. eſt Samscrdamicum *java* hordeum; quare etiam P. Hanxleden habet; *Tava* frumentum, hordeum; unde *yavya*, victus ex farina hordei.

XIX. *Maccabeum* perſice *dominum* vocari ſcribit Iſidorus Peluſiota. *Mahabadi*, compositum ex *ma* vel *maha* magnus, & *badi* dominus, eſt Samscrdamicum *magnus dominus*. Pehlvicum *meh*, magnus, reſpondet Samscrdamico *maha* magnus. Littera *h* aſpirata carent Tamuleneſes Indi, aliique; quare ſcribunt *maga* loco *maha*; ex qua corruptione ortum eſſe videtur *Bragmanes* vocabulum loco *Brahmanes*, *Magus* loco *mab* magnus vel ſapiens, *Maccabens* loco *mahabadi*, indita ubique his vocabulis terminatione & indole Græca aut Latina pro genio ſcribentium.

XX. *Sandes* nomen eſſe Herculis apud Perſas ex Beroſo tradit Seldenus de *Diis Syris* Synt. 1. cap. 6. Idem Hercules, a nobis in Syſt. Brah. deſcriptus, apud Indos vocatur *Scanda*, id eſt, celer, a *scandana* celeritas, qua celeritate cæli exercitum luſtrat & inſtruit. *Sandes* itaque vocabulum eſt corruptum a Samscrdamico *Scanda*: quod videtur in Syſt. Brahmanico pag. 192., ubi ex Muſeo Borgiano hujus Dei imaginem æri inciſam exhibuimus.

XXI. *Sangaris* editionibus ſine littera *f*. legitur. Proſecto ſine illa ſcribenda eſt, derivat enim ex Samscrdamico *Tſchan* vel *Tſan* ſpitama, & *caſſi*, culter, id eſt, culter longus unam ſpitamam. Proinde Perſicum illud vocabulum ſcribi debet *Tſancati*, vel rectius *Tſchancaſſi*, & cultrum ſignificat, ut Malabaricum *Piſſchancaſſi*. *Cangiar*, ſeu, ut Germani ſcribunt, *Candjar*, hodie dum Perſis culter ſenſica eſt.

XXII. *Sarabara* veſtis perſicæ genus fuiſſe ſcribit Iſidorus Orig. *Sarabara*. lib. 19. cap. 23. ex Daniele, ubi legit: *Et ſarabara eorum non ſarabara ſunt immutata*. Publius: *Apud quosdam Sarabaras quedam capitis regmina nuncupantur, qualia videmus in capite Magorum picta*: Hæc ſignificatio reliquis præferenda eſſe videtur, etenim deduci debet a *Tſchara* ſamscrdamice veſtis, linteum ſeu tela bombycina, & *vava* plicatura, id eſt, *veſtis plicatilis* capiti tegendo idonea. Inde *Tſcharaca* tela plicatilis, ſeu involucrum telæ; quod varimode

de plicatum ventumit in India. *Tſcharavara* etiam vestem flavi coloris significare potest, linteum nempe seu *Tobaliam* flavam, quam varie replicatam & in gyrum ductam Philosophi Indici, *Togni* dicti, capiti circumdant, aliique orientales caput amiciunt. Textus vulgatæ Sixti V. ex Theodotione Dan. 3. v. 94. legit: *Et Sabala eorum non fuissent immutata* & ubi literam *l.* loco *r.* oscitanter collocatam fuisse credimus.

Nomine *Saren*; teste Amimiano Marcellino *lib. 30.*, ille inter Persas vocabatur, qui primus a rege regum gubernabat. Stephanus Morinus hoc vocabulum deducit ex Persico *Sar dux*, princeps. Nos potius a *Sura*, *Suren*, vel *Suryen* repetimus, quod *Solem* significat. Solis nomina reges & principes sibi in Perside & India attribuisse, & hodieum in India attribuire certum est. Videtur *Syst. Brahmanicum*, pag. 1.

XXIII.
Suren.

Hoc vocabulum, quod Hesychius *Νόμισμα Περσικόν* esse scribit, probabilius est *Sikab*, id est, apud Persas & Indos *nummus signatus*, seu genuinus, typo & authenticitatis signo gaudens. Vide meam dissertationem de Numis Zodiacalibus Musei Cæsarei Vindobonensis anno 1799. Vindobonæ editam pag. 22.

XXIV.
Siclus.

Herodotus *lib. 8.*, *cap. 61.* scribit, scutorum persicorum nomen *Gerra* fuisse: ait enim Persas *ἀνὰ δούιδων γόρρα* habuisse; unde etiam apud Lucianum in *Dialog. Mort.*, Philippus Alexandrum ridet, quod cum Persis *viminea scuta* gerentibus congressus sit. Persicum *Gerra* id ipsum est Samscrdamicum *Gerra*, unde *Samgera* pugna cum acinace & scuto, seu conflictus scutorum apud Amarasinham. *Persa*, ait Herodotus, *omissis arcibus ex adversa stare. Ad quorum Gerra primum pugna atrox commissa est juxta ipsum Cereris templum.* Quæ verba satis indicant hunc conflictum ensibus & scutis accidisse.

XXV.
Gerra.
Gerra.

Herodotus *lib. 1.* pag. 55. edit. Gromovii loquens de Venere Urania ait: *vocant Assyrii Venerem Mylitta, Arabes eandem Alitta, Persa vero Mitram, Περσικὴ δὲ Μίτρα.* Seldenus *Synt. II.* de *Diiis Syris*, *cap. 2.* pag. 255—261. hanc Venerem *Lunam* esse existimat, & in hoc non fallitur, nam Venus Urania Luna est. Sed hujus docti viri venia dicere liceat, vocabulum Persicum *Mitra*, quo Venus Urania nuncupatur, non procedere a Persico *Mithra* Sol, quo Persæ suum supremum numen indignant, sed derivari ex Samscrdamica voce *Mêdhra*, vas muliebre seu *γόνι*, Græce *μύτρα*, per quod nomen designatur Venus seu Luna, generatrix serum sublunarium, quæ influxu suo ex veterum opinione res creat, alit, & auget. Hæc Veneris seu Lunæ actio apud Indos &

XXVI.
Mitra.
Mitra.

✿ XLVIII ✿

Tibetanum per ipsum *yōni* representatur, & figura illius ab India hodie dum fronti applicata geritur. Ea illam

Locus igitur Herodoti corrigendus est unius solius literæ immutatione, & scribendum est *μῆρα* pro *μῆρα*. Hoc ultimum nomen significatione caret, illud Venerem Uraniam a suo *yōni* significat. *Mishra* Sol, deus Persicus, in feminino genere usurpari nequit, quidquid dicat Seldenus, Relandus, & S. Ambrosius. Quod si persinaciter *μῆρα* legere velis, erit *Mitra*, amica Luna, ut *Mishra* Sol, vel amicus est. Vide supra vocabulum *Mishra*.

XXVII. Ctesias in suis Indicis fragmentis edit. Gronovii pag. 667. Parysati scribit: matrem cujusdam regis Indici *Parysati* appellatam fuisse. Est hoc nomen proprium deæ *Parashakti* seu *Bhavāni*, quod hodie dum mulieres Indicæ gerunt. *Parashakti* maxima vis, attributum sacrum est deæ *Natura*, quam Indi adorant sub nomine *Bhavāni* seu universi creatricis.

XXVIII. *Anances* nomen avis Indicæ esse tradidit Hefychius. *Vihanga* & *ananga* nomina generica sunt avis, quæ samserdamice *ananga* dicitur, quasi sit sine membris: *anga* membrum, pars, *ananga* sine membris; sine dubio ita nuncupata ob suam levitatem.

XXIX. Ctesias in Indicis edit. Gron. pag. 673. prodidit, in India aquam adeste, quæ utiligines & scabiem sanet. *Sauat hac aqua*, ait ille, *utiligines & scabiem; Indica lingua dicitur Ballada, quod salubrem vertas*. Salubris, *bonne* Indica lingua dicitur *nallada*, & ipsa aqua vocatur *Ballam*, *nir*, *vāri*, *taur*, &c.

XXX. Elephantem lingua Indica *Baro* vocari scripsit Isidorus Orig. lib. 12. *Elephas* vocatur *Cari*, non autem *Baro*. Ea nomina elephantis: *Aana*, *dandi* a dente, *dandāvala* idem, *hasti* ab *haste* manus seu proboscis elephantina, *dvirada*, *ghedja*, *vāga*, *cungjara*, *vātrana*, *cari*, *patmi*.

XXXI. *Deuus*. *Devor*. Indi regem dicunt, teste Juba, ait Relandus. *Dēva* Deus, *dāvi* dea, *dēvada* idola Indica, *devālaya* templum dei, *deven* & *deva* rex & deus. Quocirca legendum est *Deven* rex, non autem *deuus* rex.

XXXII. *Mai*. Hefychius: *Mai* *μῆρα* *Ἰνδοῖ*. Falsa est lectio Hefychii, nam *magnus* samserdamice dicitur *Ma* vel *maha*, *mahima* magnitudo, *maha* *Māru* magnus mons *Mēru*; *Mahādi* magnus dominus.

Peperi quod est apud Hippocratem Indis attributum, videtur esse **XXXIII.**
Papadam; aroma acré, spirituosam, linguam pungens. Peperi

Pasergáda, scribendum esse videtur *Pasercáda*; & tunc si- **XXXIV.**
 gnificat *campum juvenum*, a *Paser* puer, juvenis, & *áda* campus. *Pasergá-*

Pisagas lepra infectos apud veteres Persas dictos fuisse narrat **XXXV.**
 Ctesias apud Relandum pag. 220. *Samsérdámice Viszám* est vene- *Pisaga.*
 num, lepra, vel quidquid aliud venenosum, quod corpus inficit.
Viszaga est homo leprosus, veneno infectus.

Hoc nomine *Ormuzd* deum Persarum nuncupatum fuisse tra- **XXXVI.**
 didit Theodorus Mopsuestenus in lib. de *Magia Persica* a Photio *Zarvan.*
Cod. 81. cit. *Zardan Zarabou* scribendum esse censet Gaulminus,
 & *Satorem* significare dicit ex Arabica lingua. Thomas Hyde scri-
 bit *Zarivan*, & per hoc nomen *Abrahamum* indigitat. Sed quo
 jure lingua Arabica veteribus Persis attribuitur, & cur non potius
 nativa Zendica? In hac scribendum esse censeo *Sarvan*, vel *Sarn-*
van; & tunc deum *Ormuzd* significabit ubique diffusum, a *Sarva*
 omnis, universus.

Persas ab equis dictos fuisse contendit Relandus ex Arabico **XXXVII.**
Parscho equus, unde *Fars* & *Parasch*. Sed tempore Herodoti nulla *Persa*.
 fuit in Perside arabica lingua. Cur igitur Herodotus eos semper
 vocat *Persas*? Probabilius dicuntur a *Parash*, lancearii, seu lanceas
 gerentes, vel *Parisz* gens, familia, natio, vel *Pariszara* satelles,
 vel a *Per* persona, aut denique a *Perseo* rege, gentis institutore.

Artaxerxes. Hoc vocabulum Zendico vel Samsérdámico more **XXXVIII.**
 scribi debet *Arthaksherrien*, id est, *magnus rex*, ab *Artha* ma- *Artaxer-*
 gnus, dives, celebris, & *Ksherrien* rex. Recte notavit Seldenus: *xes*
A'prás Persis méyas est, ἡ μαγνός, id est, *magnus & clarus*;

Vocabulum *Xerxes* scribendum esse censet Relandus *Xérxa*,
 id est, *Leo rex*. Verum si inscriptiones Persicas a cl. viro Sylve-
 stro de Sacy illustratas consulas, facile concedes, non *Artaxirxa*,
 sed *Arthaksherrien* legendum esse. Vide supra nomen *Kshetria*,
Kshetro rex.

Urbis *Patala* in India ad fluvium *Sindhu* sita meminit Mela **XXXIX.**
 Plinius, Ptolomæus, Arrianus & Curtius. *Patala* Samsérdámico est *Patala*;
 emporium, *un Magazin*. *Patalam* autem est campus milieum, vel
 hominum in uno loco degentium. Ab hac igitur radice hoc voca-
 bulum procedit, non autem a *Patan* vel *Patana*, urbs; ut arbitra-
 tur Vossius in notis ad Melam *lib. 3. cap. 7.*

Carpion arboris odoriferæ nomen esse in India prodidit Ctesias **XL.**
 apud Relandum pag. 215. Arbor cinnamomi, quam *Canella* voca- *Carpion*
 mus, vocatur *Carava*; cortex autem illius arboris *Caruvaseli*. Ab
 hac

hac igitur voce *Carpiem* corruptum esse videtur; & ea omnia quae Relandus affert ad hujus nominis explicationem, violenta & infau-
sta sunt.

I. Res igitur certa est, antiquissimis temporibus linguam Sam-
scrdamicam in veteri *Perfide & Media* in usu fuisse, ac linguam
Zendicam ab illa profuxisse. Hoc ex natura & indole Idiomatis
Zendici deducitur, hoc veteris linguae *Perficæ* *lu-Lava* loquuntur,
hoc superstites veteris *Perficæ* liturgiæ voces & nomina suadent,
hoc denique ipsa *Perfidis & Indiæ* cognatio, affinitas, & vicinitas
ostendit. Nec minus certum est, utramque hanc linguam *Herodotus*
& *Ctesia* 2vo in *Perfide* vixisse, ac proinde idioma Samscrdami-
cum antiquissimum esse, quod postquam in *Perfide* vernaculum es-
se desit, in *India* conservatum, auctum, purgatum, & excultum
fuit.

II. Jam facile intelligimus, cur in libris *Zoroastro* attributis
multa doctrinæ *Indicæ* capita, quamplurima Samscrdamica nomina,
liturgica vocabula, integræ constructiones verborum, & ipsi libro-
rum contextus Samscrdamico sermone conscripti reperiantur. Con-
ferantur in hanc rem libri *Zoroastrici* apud *Anquetilium* in *Zen-
d-Avesta*; & quamvis horum librorum antiquitatem, auctoritatem &
adducias oppugnaverit *Jones*, *Richardson*, & *Meiners* (33), at-
tamen rectius de his *Zoroastricis* libris sensere *Kleuker*, & *Th.
Chr. Tychsen* in *Comment. Soc. R. Scient. Gœttingens.* Vol. XI. &
XII. Profecto si horum librorum existentiam, auctoritatem & an-
tiquitatem prostratus & expungas, nulla erit *Plinii*, aliorumque
veterum scriptorum auctoritas, qui *Zoroastrum* multos libros con-
didisse uno ore clamant; nulla jam erit linguae *Zendicæ* existen-
tia, antiquitas, & cum Samscrdamica affinitas, quam tamen, ipse
prædicavit *Guilielmus Jones* (34). Quod si enim omnis illa com-
pilatio librorum *Zerd Thusti* recens est, & ex recenti Samscrdami-
cæ linguae corruptione inter *Parfos* orta fuit, ut vult *Jones*, cur
quæso antiquissimi *Parforum* ritus, veteres *Perfarum* inscriptiones,
Zoroastrici cultus apud varias gentes frequentissima vestigia, litur-
gicæ *Parforum* preces, libri denique non una, eaque puriori Sam-
scrdamica lingua, ex *Indico* solo, quod nunc *Parfi* incolunt, de-
sumpta

(33) Vid. *Conspectus Reipublicæ Literariæ*, *Christoph. Aug. Heumannii*,
editio VIII., tom. I. pag. 410., sub nota (b).

(34) *Asiatick Researches*, tom. II., §. III. pag. 43. 54.

sumpta conscripti sunt, & cur ubique admixtam produunt veterem *Zendicam* linguam, ab aliis Indicis dialectis ita distinctam, ut verbi gratia, inter nos distinguitur lingua Gallica ab Italica? Quis autem nisi mente captos Italos & Gallos inter se confundat, idioma eorum unum idemque esse dicat, libros eorum, indolem, artes, cultum civilem, & cogitandi methodum inter has duas nationes non distinguat? Qua ratione Guilielmus Jones *Zendicæ* linguæ existentiam, & inter *Samscrdamicum* idioma differentiam percipere, & dijudicare potuit, quomodo veteris Persici cultus capita ab Indicis distinguere, si recentes sint *Zoroastrici* libri, & nihil veteris Persicæ doctrinæ in se contineant? Rectius itaque linguæ *Samscrdamicæ* usus pervetustus in veteri Perside stabilitur, & ex eo facilius omnis illa utriusque linguæ ac dogmatum commixtio & corruptio, quam in *Zerá Thusti* libris eruditi viri observarunt, deducitur. *La religion Indienne a toujours dominé dans Kaboul*, ait Anquetil du Perron in *Zend-Avesta* tom. 1. 2. p. 267. n. 2. Eandem Indicam religionem cum multis *Samscrdamicis* vocabulis in *Sinas* penetrasse apud eundem Anquetil prodidit *P. Gaubil*, in *Zend-Avesta* tom. 1., 1. p. 335. n. 1. Non itaque mirum nobis videri debet, si *Zoroastrici* libri, qui probabilius in Urbe *Balkh*, Indiæ satis vicina, conditi sunt, vocabulis *Samscrdamicis*, & doctrina Indica referti sint. Hoc tamen non officit eorum antiquitati & auctoritati, quin immo utramque vehementer confirmat. *Zoroastrum* sub *Gustasp* Persarum rege vixisse, *Brahmanis* Indi litteras sæpenumero accepisse, quin immo cum eodem *Tschengrêhârsehah* (scribendum est, *Tschangrenatscha*, id est, dominus *Tschangren*) *Brahmane* Indo frequentia colloquia, disputationes, & disquisitiones tenuisse, *Sabaismum* seu astrorum cultum, qui olim Persis & Indis communis fuit, reformasse, ac denique ignis cultum in Perside stabilivisse, ex *Orientalium* traditionibus tradidit idem Anquetil du Perron. Vide articulum *Kè Gustasp, & Zoroaster* in *Zend-Avesta* (35). Quod si his *Orientalium* traditionibus addere

(35) Urbs & totum territorium *Kandahar*, quod hodie intra confines Persidis clauditur, olim a Veris Indicis populis *Banian* dictis incultum habitatumque fuisse, veteres Viatores & Geographi memoriz prodiderunt apud Joannem Jonsonium. Territorio *Kandahar* proxima est vetus *Bactriana* cum sua urbe *Balkh* ad fluvium *Oxus* sita, in quam ex montibus *Kandahar* plura flumina insuunt. Recte igitur Eusebius *Prep. Evang. lib. 6.* in India & *Bactriana* collocat *Brahmanes philosophos*: provincia enim *Kandahar*, nunc Indis, nunc Persis serviebat.

Quod

liceat auctoritatem Eusebii Cæsariensis, Clementis Alexandrini, Plinii, Ammiani Marcellini a nobis supra allatam, ex qua constat, Zoroastrum sive *Persam*, sive *Medo-Persam* aut *Bactrianum*. fuisse, & quidem Persici cultus religionisque non inventorem, sed reformatorem, jam luce meridiana clarius patebit, libros Zoroastri ex magna sui parte genuinos, & antiquos esse, ac jam olim, non autem his ultimis temporibus, ut vult Jones, doctrina Indica & lingua Samscredamica infectos, refertosque fuisse. Certa & inconcussa ex nostra dissertatione stat linguæ Zendicæ & Samscredamicæ affinitas & antiquitas: itaque probabilius certa reddiur etiam librorum Zerá Thuſti antiquitas & auctoritas. Hoc iudicium ferre libuit de Zoroastri libris, ut desiderio satisfacerem plurium doctorum virorum *Roma* & *Vindobona* ex me quæritantium: quid de libris Zoroastro attributis sentirem. Dum hæc dico, animus non est, libros illos qui *Zoroastro* vulgo adscribuntur, eidem attribuendi: id tantum contendo, in eis multa antiquæ Persicæ doctrinæ capita reperiri, eaque genuina esse, ac proinde veteribus monumentis accenseri debere. Inutile duco fabulas a Plinio *lib. 30. cap. 1.*, & a Clemente *Alex. Strom. lib. 5. de Zoroastro* relatas explodere, cum pleræque non ex Orientalium traditionibus, sed ex Græcorum commentis natæ sint. *Zoroastri*, ait Heumann in conspectu Reipublicæ Literariæ tom. 1. part. post. pag. 409, *Zoroastri sex statuuntur, sed diligentissimi rerum Persicarum scrutatores unum tantum fuisse contendunt, qui Darii Hyſtaſpis (Gushtaspi) tempore vixerit.* Huic, non alteri, aliqua pars librorum ab Anquetilio laudatorum attribuenda est. Hæc de Zendica & Samscredamica lingua. Pauca nunc addamus Samscredamica nomina, quæ cum Germanica lingua cognationem habent.

Quod si vero Zerá Thuſt *Bactrianus* fuit Sapiens, ut affirmat Plinius, Clementes *Alex. Strom. lib. 1. pag. 357.* edit. Ven., Justinus *lib. 1.*, Agathias *lib. 2.*, & Ammianus Marcellinus *lib. 23.*; jam perfecte elucet, qua ratione Brahman *Tſchanganatscha*, alique Indici Sapientes cum Zerá Thuſto colloqui, disputare, & conferre potuerint; & quomodo illi libri qui Zoroastro attribuuntur, lingua Samscredamica & doctrina Brahmanica referti sint.

V O C A B U L A

SANSKRITICA.	GERMANICA.	LATINA.
Pur, puri.	Burg.	Urbs, castellum.
Ananda.	Unende, unendlich.	Infinitus, sine fine.
Anda.	Ende.	Finitis.
Vidhava.	Wittib.	Vidua.
Mán.	Man.	Mas, vir, homo, persona, masculus.
Madr, mádu.	Moder, muader, mother muther. Sax., Theo- tisc.	Mater, genitrix.
Pidr, pida.	Pater, father (36).	Pater.
Bhrader.	Bruder.	Frater.
Madjama.	Magd, Magatin, Maid Madhen, Madl.	Puella, virgo.
Godama.	Godan, Wodan (37).	Deus <i>Godama</i> , seu <i>Mercurius</i> .
Mánufza sūnu.	Mannes suna. Matthæi 24., 22., 27.	Filius hominis.
Sūnu.	Sohn, Son, Sun, Sunu.	Filius.
Duhida.	Dochter, idem Perfice.	Filia, puella.
Herda.	Hertz.	Cor, res cordis, conscientia.
Nasi, nàsiga.	Nafen.	Nasus.

Nàgha

(36) Vocabula Germanica sive Saxonica, sive Gothica, sive Franco-Theotisca ex Thesaurò antiquitatum Teutonicarum, seu tomo III. Glossarii *Schilteriani* ad scriptores linguæ Francicæ & Alemanicæ veteris, Ulmæ anno 1728. edito, excerpti. Aliqua etiam subministravit *Chronicon Goswicense*, tom. I. typis Monasterii Tegernseensis anno 1732. in lucem emissum.

(37) De deo *Budha* seu *Godama* Indico vide *Systema Brahmanicum* pag. 154-163., tab. XX., & de Germanorum deo *Godan* seu Mercurio, unde *Godansdag*, dies Mercurii, videtur *Schilteri* Glossarium pag. 199., item Joannem G. Eccardum in libro *De origine Germanorum*, cum annotationibus *Scheidii*, Goettingæ 1750., pag. 44. Ex his omnibus patebit: Indos & veteres Germanos idem numen *Godama* coluisse, ut ambæ gentes deum colere *Solem*; unde Solis sacrificium *Tâgam* apud Indos, & apud Germanos *Sonnablot*, id est, sacrificium Solis. Confer Jul. Cæs. lib. 6. de *Bello Gallico*.

SAMSCRDAMIGA.	GERMANICA.	LATINA.
Nàgha . Cheifer. Perficum. Himala .	Nagel. Kayfer. كايڤر Himel.	Unguis. Imperator, Cæsar. Deorum sedes, ex- lum . Diabolus . Tres, tria . Stellæ, astra . Homo, vir . Via, limes, termi- nus, margo . Castigo . Gens, tribus, na- tio .
Dèva, Dèvada. Tri, tria . Sàrana . Mànusha . Màrcca .	Teufel. Trey, drey . Stern, Sterron . Menisco . Mark. Gloss. pag. 571.	Via, limes, termi- nus, margo . Castigo . Gens, tribus, na- tio . Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .
Shafiga . Cudumba .	Chestiga . Chumbera .	Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .
Vidi . Go, gau . Andara, idara . Curiada . Erida .	Wit . Kuh . Ander, andera . Kurtze, kurtz . Fried .	Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .
Shàla . Ashlèsha . Bhiksha . Sam . Pür . Pürva, Pürvaga . Vàsa . Tschandàla .	Saal . Shliesßen . Bitte . Sam . Vor . Forman . Haus . Shandlich .	Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .
Tschanda . Pàlya . Pad, pàda .	Shand . Phala . Gloss. pag. 654 . Fad, phat. Otfrid. 1 . 18. 94 .	Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .
Manmatha .	Mamenti, mammen- di .	Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .
Vàrta . Bhàradi . Bhagena .	Word, Worto . Gloss . Baren . Gloss . Bach, bacch, bake .	Amplius, latus . Vacca, bos . Alter, alius . Brevis, curtus . Pax, amicitia, a- mor . Atrium, Museum . Amplecti, amplexus . Petitio . Simul . Antecedens, ante- Major, antecedens . Domus . Abominabilis, vi- lis . Opprobrium . Arx, municipium . Via, semita .

SAMSCRDAMICA.	GERMANICA.	LATINA.
Drda.	Drado, drato, thrado Gloss. Schilteri.	Præceps, celer, velox.
Vihar.	Pfar, phare, farru.	Parochia, templum.
Gamana.	Gan, gehen, ganne.	Ambulare, ire.
Lipfa.	Lieb.	Amor, desiderium.
Nâbha.	Nabel.	Umbilicus.
Guda.	Goffa, goffe. Gloss.	Clunes, posteriora.
Geha, dhema.	Gegadame.	Domus, coenacu- lum, horreum.
Prëma.	Freund. . . .	Amor, amicitia.
Getfchadi.	Gehet, geht.	It, ambulat, per- git.
Bendha, bendhana.	Band, binde.	Vinculum, cogna- tio, ligamen.
Dend.	Zend.	Dentes.
Jahran.	Jahr.	Annus.
Duar.	Dor.	Janua, porta.
Duaravarti.	Dorwartel	Cubicularius, cu- biculi custos, ja- nitor.

Plura heic vocabula Germanica congerere possem Samscrdamicis affinia. Cognationem vocabulorum Germanicorum cum Persicis jamdudum notarunt alii viri eruditi, Pfeiferius, Valtonius, Bur-tonius, Marcus Zuerius Buxhornius in Epistola ad Nicolaum Blanchardum exarata, quæ incipit: *Quæ Curtio illustrando data nunc a te sunt.* Exstat inter Buxhornii Epistolas & Poemata Fran-cofurti & Lipsiæ edita anno 1679. Hoc argumentum admiratio-nem tollere debet iis lectoribus, qui affinitatem aliquam linguæ Germanicæ cum Samscrdamica nunquam suspicati sunt. Etenim si verum est, ut ostendimus, veterem Persicam linguam dialectum esse linguæ Samscrdamicæ, sequitur, linguam Germanicam etiam cum hac ultima lingua aliquam cognationem habere.

Hanc cognationem linguæ Germanicæ cum Persica eruditi viri deducunt dicendo: *Parthos & Germanos a Scythis oriundos, diu Per-sidem tenuisse, ac proinde utrique nationi Persici sermonis permulta vocabula inhæsisse, quæ Germani ex Scythia orti ad Danubii & maris Balibici ripas secum detulerint, Videantur de hac re Sheidiz-*

annotationes pag. XXI. ad *Eccardi* librum *De origine Germanorum*. His viris reponi potest, Herodotum scripsisse, *Germanos Persarum* genus esse: etenim lib. 1. cap. 24. edit. Francof. antiquæ Persidis populos enumerans *Germanos* collocat inter Persidis *aratores*, alios vero inter *pecuarios*. Quidquid sit, aliqua inter Germanicum & veterem Persicum sermonem, ac proinde etiam inter Samscedamicum cognatio negari non potest; ac proinde infausta, falsa & inutilia omnia ea esse credo, quæ nonnulli afferunt, ut ostendant, primævam gentis Germanicæ originem & incunabula in *Suecia* quærenda esse. Hæc fuere *Rudbeckii* & *Caroli Lundii* somnia. Non minus ridiculos se præbuerunt *Stiernhielmus*, *Buffonius*, Comes *Gastonius a Turre Rezonius*, qui totum fere genus humanum a Septentrione deducunt. *Mannus* rex est Indicæ gentis auctor & institutor, ut sæpenumero in sistemate Brahmanico docuimus. Is ipse *Mannus* auctor & conditor Germanorum fuisse traditur a Tacito de mor. German., ubi ait: *Celebrari in Germania carminibus antiquis Tuistonem Deum terra editum & filium Mannum, originem gentis, conditoresque*. De hoc *Mannu* rege & gentis Germanicæ conditore nulla inter eruditos viros est discordia. Is ergo ipse est, qui condidit Indicæ imperium, *Noah* nempe, Persicæ, Indicæ, & Germanicæ gentis caput & origo,

Quæ quidem vetustissima traditio, tam sancte a tribus nationibus conservata, jam ostendit, Indos, Persas & Germanos ex Oriente descendere, & illic etiam linguæ Germanicæ incunabula statuenda esse.

